

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Alena Vacková

Připravenost České republiky na přijetí eura

Readiness of the Czech Republic to adopt the euro

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. Mgr. Daniel Marek, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Olomouci dne

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala doc. Mgr. Danielu Markovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady a připomínky, které napomohly k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Teoretický rámec práce.....	12
1.1. Teorie optimální měnové oblasti	12
1.2. Maastrichtská konvergenční kritéria.....	14
1.2.1 Kritérium cenové stability	15
1.2.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	15
1.2.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí	16
1.2.4 Kritérium kurzové stability a účasti v ERM II	18
1.3. Výhody a nevýhody přijetí jednotné měny	19
1.3.1 Přínosy spojené se zavedením eura	19
1.3.2 Negativní dopady spojené se zavedením eura	21
1.4. Česká republika a Evropská unie.....	23
1.4.1 Historie České republiky v Evropské unii	23
1.4.2 Současný stav debaty o přijetí eura v České republice.....	25
2. Praktická část	27
2.1. Analýza plnění maastrichtských konvergenčních kritérií.....	27
2.1.1 Analýza kritéria cenové stability	28
2.1.2 Analýza kritéria dlouhodobých úrokových sazeb.....	29
2.1.3 Analýza kritéria udržitelnosti veřejných financí.....	31
2.1.4 Analýza kritéria kurzové stability a účasti v ERM II.	33
2.2. Aplikace teorie optimální měnové oblasti	35
2.2.1 Cyklická a strukturální sladěnost České republiky s eurozónou	38
2.2.2 Přizpůsobovací mechanismy.....	39
2.3. Postoje veřejnosti a politických stran k otázce zavedení eura v České republice.....	40
2.3.1 Veřejné mínění.....	40
2.3.2 Postoje politických stran.....	43
Závěr	47
Seznam použitých zkratk	51
Literatura.....	52
Abstrakt.....	58
Abstract.....	59

Úvod

Hospodářská a měnová unie (HMU) představuje jednu z nejdůležitějších fází evropské integrace. Jejím cílem bylo vytvořit těsněji propojený hospodářský a měnový systém mezi členskými státy Evropské unie (EU). Základními kameny HMU jsou společná měna a jednotná měnová politika řízená Evropskou centrální bankou (ECB). HMU byla vytvořena jako nástroj k posílení hospodářské stability, konkurenceschopnosti a integrace v rámci Evropské unie. Od svého vzniku prošla HMU řadou změn a vývojem, který odráží výzvy a příležitosti spojené s procesem evropské integrace a měnového sjednocování.

Členské státy v HMU uvádí do souladu své hospodářské a fiskální politiky, společně s měnovou politikou a sdílejí společnou evropskou měnu – euro. Hospodářské a měnové unie se účastní všech 27 členských států EU, avšak pouze 20 z nich splnilo nutná kritéria pro vstup do eurozóny. Euro bylo zavedeno v roce 1999. V první fázi bylo používáno především v elektronických transakcích a účetnictví a o tři roky později, v roce 2002, byly uvedeny do oběhu bankovky. Společná měna euro se tak stala symbolickým znakem Evropské unie.

Při vstupu do Evropské unie v roce 2004 Česká republika (ČR) přijala podepsáním Maastrichtské smlouvy závazek, že naplní konvergenční kritéria potřebná k zavedení eura. Podmínka přijmout společnou evropskou měnu váže všechny členy Evropské unie mimo Dánsko, které má vyjednanou výjimku (tzv. opt-out), jež umožňuje zachovat si vlastní měnu a neúčastnit se společné monetární politiky Evropské unie. Dokud Česká republika společnou evropskou měnu nepřijme, uplatňuje takzvaně přechodnou výjimku pro zavedení eura, která platí pro všechny členské státy Evropské unie, jež nenaplnují požadavky nezbytné pro přijetí eura. Mezi tyto požadavky patří splnění maastrichtských konvergenčních kritérií, ale také institucionální a legislativní příprava nutná pro přizpůsobení státu na přijetí společné měny.

Postoj České republiky k zavedení eura je stále poměrně rozporuplný. Na české politické scéně disponují politické strany, které preferují zachování národní měny, zatímco jiné podporují vstup do měnové unie. Mezi veřejností též není podpora zavedení eura jednoznačná. Někteří občané České republiky vidí v euru příležitost k posílení

ekonomické stability a integrace do Evropské unie, zatímco jiní se obávají možných negativních dopadů na ekonomiku a suverenitu České republiky.

Klíčové je stanovení vhodného termínu vstupu České republiky do eurozóny, který bude určen vládou. Hodnocení podmínek pro přijetí eura je ale záležitostí orgánu Evropské unie. Jak již bylo zmíněno, přesné načasování vstupu České republiky do eurozóny bude záviset především na politické vůli a schopnosti České republiky plnit maastrichtská konvergenční kritéria. I přes závazek České republiky k Evropské unii nebyl termín pro přijetí eura prozatím stanoven, což přináší do společnosti odbornou debatu ohledně připravenosti země na přijetí eura.

Výzkumný záměr

Cílem bakalářské práce je provést analýzu připravenosti České republiky na přijetí eura. Bakalářská práce se také zaměřuje na veřejné mínění a postoj relevantních politických stran, vzhledem k tomu, že přijetí eura jakožto měny není pouze zájmem ekonomickým, ale také politickým.

Otázka možného přechodu z koruny na euro je aktuálním politickým tématem na základě pobídnutí k jeho přijetí ze strany prezidenta Petra Pavla. Některé politické strany v České republice se i přesto k měnové integraci staví skepticky, a to z několika důvodů. Především je přijetí eura vnímáno jako politicky náročný krok, který vyžaduje podporu jak obyvatelstva, tak politických představitelů. Bez široké podpory obyvatelstva a politiků je téměř nereálné přijmout euro jako oficiální měnu země. Politické strany v České republice vnímají přechod na euro jako otázku, kterou je třeba politicky legitimizovat. V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že přechod na euro by měl široké politické důsledky a mohl by ovlivnit celkový směr politiky a hospodářské strategie země. Vzhledem k tomu jsou pečlivě zvažovány výhody a nevýhody přijetí eura a jak by toto rozhodnutí ovlivnilo politickou a hospodářskou situaci ve státě.

Čeští občané jsou v současné době k přijetí eura rovněž ve velké míře skeptičtí. Tato skepse občanů má svůj původ v negativních dopadech předchozích finančních a dluhových krizí v eurozóně, které vyvolaly obavy ze stability a síly eura jako měny. Rovněž hospodářské problémy některých zemí eurozóny, jako Řecko, Španělsko a Itálie, vedly k obavám o stabilitu měny a ekonomiky jako celku. Dalším z důvodů, proč se někteří občané obávají přijetí eura, je možná ztráta ekonomické suverenity České republiky. Přechod na jednotnou měnu by totiž znamenal předání části měnové politiky

Evropské centrální bance. Někteří občané se také obávají o české zájmy v případě přijetí eura, zejména v oblasti vývozu a cenové konkurenceschopnosti.

Důraz je kladen na veřejné mínění vzhledem k tomu, že hraje v procesu přijetí eura klíčovou roli a může ovlivnit politická rozhodnutí ohledně vstupu do eurozóny. Je důležité porozumět postojům občanů k euru a identifikovat faktory ovlivňující jejich podporu či odmítnutí eura. Tyto informace mohou být cenné pro politické strany, vládu a další instituce při plánování a provádění politik týkajících se eura, s ohledem na to, že veřejné mínění a postoje politických stran jsou v otázce přijetí eura velmi provázané a vzájemně na sobě závisí.

Část politických stran se přiklání k přijetí eura v nadcházejících letech i přes to, že Česká republika neplní nezbytné podmínky pro jeho přijetí. Mimo maastrichtská kritéria je možné analyzovat připravenost země na vstup do měnové unie rovněž pomocí teorie optimální měnové oblasti (OCA), která je dominantním teoretickým přístupem v této oblasti. Práce se tedy zaměřuje také na analýzu reálné konvergence České republiky k eurozóně na základě teorie OCA.

Autorka rovněž zmiňuje přínosy a rizika spojená se zavedením eura v České republice, vzhledem k tomu, že je z politického hlediska nutná pozitiva a negativa spojená s adaptací eura důkladně zvážit, jak již bylo zmíněno.

Bakalářská práce na téma „Připravenost České republiky na přijetí eura“ odpovídá na následující výzkumné otázky: *Jak Česká republika splňuje maastrichtská konvergenční kritéria a jaký je stav sladění české ekonomiky s eurozónou za využití aplikace teorie optimální měnové oblasti? Jaké jsou hlavní výhody a nevýhody spojené s přijetím eura v České republice a jak tyto faktory ovlivňují její připravenost na tento krok? Jak se vyvíjelo veřejné mínění a postoje parlamentních politických stran v období 2013-2023?*

Hypotéza: *Přestože česká ekonomika vykazuje značnou míru připravenosti na přijetí eura a dosahuje dobré úrovně ekonomické sladění se zeměmi eurozóny, politické strany a obecná skepse veřejnosti brání aktivnímu úsilí o splnění maastrichtských kritérií. Tato situace zpomaluje proces přijetí eura a zvyšuje riziko zvrácení nebo oddálení tohoto kroku.*

Metodologie

K analýze připravenosti země na vstup do eurozóny bakalářská práce využívá teorii optimální měnové oblasti. Teorie OCA analyzuje podmínky, za kterých je přechod na jednotnou měnu pro skupinu zemí ekonomicky výhodný. Zahrnuje hodnocení faktorů, jako je ekonomická integrace, podobnost hospodářských cyklů, mobilita pracovních sil a flexibilita trhu. Cílem teorie je určit, zda jsou země dostatečně propojené a podobné, aby sdílení společné měny vedlo ke zvýšení ekonomické efektivity a stability.

Teorii OCA formuloval Robert Mundell (1961) ve svém díle *A Theory of Optimum Currency Areas*. Tato publikace je klíčovým zdrojem pro pochopení počátků zmiňované teorie. K dalšímu rozvoji teorie OCA přispěli ekonomové Peter Kenen (1969) svou prací *The Theory of Optimum Currency Areas* a Ronald I. McKinnon (1963) dílem *Optimum currency areas*.

V analytické části bakalářské práce je teorie OCA aplikována s pomocí dokumentu České národní banky (ČNB) *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2023*, který každoročně hodnotí, zda jsou Česká republika a země eurozóny dostatečně propojené a podobné, aby potencionální sdílení společné měny přineslo hospodářské výhody a stabilitu.

Použití teorie OCA při zkoumání ekonomické sladění České republiky s eurozónou přináší do analýzy systematický a teoreticky podložený přístup, který umožňuje hlubší pochopení potenciálních přínosů a rizik spojených s případným přijetím eura.

Členění práce

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a analytické. První část práce se skládá ze čtyř kapitol a zahrnuje teoretická východiska práce. První kapitola teoretické části se zaměřuje na teorii optimální měnové oblasti, která je hlavním teoretickým směrem při zkoumání připravenosti země vstoupit do měnové unie. Ve druhé kapitole jsou uvedena jednotlivá maastrichtská konvergenční kritéria, které je nutno splňovat před vstupem do eurozóny. Třetí kapitola se věnuje výhodám a nevýhodám, které přináší přijetí eura jako společné měny. Poslední kapitola teoretické části se zabývá historií České republiky v Evropské unii od jejího vstupu až po současnost a současným stavem debaty o přijetí eura ve státě.

Druhá část bakalářské práce je samotnou analýzou jednotlivých výzkumných otázek. Cílem této části je analyzovat dosavadní stav připravenosti České republiky na přijetí eura. Analytická část se dělí na tři kapitoly, přičemž první kapitola se zaměřuje na vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou za posledních deset let na základě dokumentu Ministerstva financí České republiky (MF ČR) a ČNB *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Druhá kapitola hodnotí sladění české ekonomiky s ekonomikou eurozóny podle dokumentu ČNB *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Hodnocení je rozděleno do dvou kategorií: cyklická a strukturální sladění a přizpůsobovací mechanismy. Tato hodnocení vycházejí z teorie optimálních měnových oblastí a přinášejí užitečné poznatky pro srovnání s ostatními zeměmi nebo pro hodnocení jejich vývoje v čase. Třetí část analyzuje vývoj veřejného mínění v letech 2013-2023 ohledně zavedení eura v České republice a postoj politických stran, které získaly alespoň jeden mandát ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021 a ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, k této otázce.

Literatura a zdroje

Na téma přijetí jednotné evropské měny v členských státech Evropské unie existuje značné množství akademických studií a publikací. Jednou z takových prací, která se zaměřuje konkrétně na postoj České republiky k této problematice, je *Boarding the Euro Plane: Euro Adoption in the Czech Republic and Slovakia* od autorů Assema Dandashlyho a Amy Verdun. Studie se věnuje porovnání postojů České republiky a Slovenska v otázce přijetí eura. Autoři identifikují klíčové faktory, které tento proces ovlivňují. Práce poskytuje užitečný přehled o srovnání postojů České republiky a Slovenska k přijetí eura a ukazuje, že tyto postoje jsou formovány různými socioekonomickými a politickými faktory. Důležitým závěrem je, že otázka přijetí eura je mnohem složitější proces než pouhé ekonomické rozhodnutí a zahrnuje emocionální a osobnostní prvky, které mohou významně ovlivnit rozhodnutí jednotlivých členských států.

Obdobným tématem se zabývá Andrea Pechova ve své práci s názvem *Legitimising discourses in the framework of European integration: The politics of Euro adoption in the Czech Republic and Slovakia*. Dochází k podobnému závěru jako v případě předchozí studie, tedy že Česká republika preferuje větší národní prosazení a

politickou nezávislost, což vede k odmítání eura občany této země. Na tuto linii analýzy navazuje studie *Attitudes Towards Eu Integration And Euro Adoption In The Czech Republic* od Inny Cábelkové, Nicole Mitsche a Wadima Strielkowského. Práce mimo přijetí eura v České republice zkoumá postoje obyvatelstva k integraci do Evropské unie. Zjištění naznačují, že k podpoře integrace a reformy EU je třeba, aby lidé věřili ve společné evropské hodnoty. V otázce přijetí eura v České republice studie ukazuje, že mnoho občanů má pochybnosti o přínosech přijetí eura a považuje ho za zbytečné nebo dokonce škodlivé. Někteří vnímají zátěž spojenou s měnovou reformou jako obtížně zvládnutelnou, zatímco jiní nemají pro tento projekt dostatečnou podporu, což může být způsobeno nedostatečným povědomím o důležitosti ekonomických reforem pro stabilitu EU. Autoři proto navrhuji, aby politici a příslušné strany zvážili zahájení kampaní na podporu jednoty, solidarity a společných demokratických a kulturních zásad a norem EU.

Již zmiňovaní autoři Assem Dandashly a Amy Verdun publikovali v roce 2018 článek *Euro adoption in the Czech Republic, Hungary and Poland: Laggards by default and laggards by choice*, který se zaměřuje především na analýzu důvodů, proč vybrané země střední Evropy, včetně České republiky, nezvolily euro jako svou měnu. V jejich práci dospěli k závěru, že důvody pro tento postoj jsou převážně vnitropolitické povahy. Autoři zdůrazňují, že existence vlády, která podporuje euro, je nezbytným, avšak ne dostatečným předpokladem pro přijetí eura. Dále poukazují na význam politické ideologie vládnoucích elit v tomto rozhodování.

Z uvedených prací vyplývá, že přijetí eura je převážně otázkou politickou. I přes to je ale nutné přihlížet rovněž na ekonomickou provázanost kandidátského státu s eurozónou ještě před jeho vstupem do měnové unie. V literatuře věnované měnové integraci a maastrihtským konvergenčním kritériím, existuje mnoho prací, které se zabývají jejich definicí a výzkumem, zejména z ekonomického hlediska a v kontextu přípravy zemí na integraci do společné ekonomiky. Jednou z takových prací je *Význam maastrihtských kritérií makroekonomické konvergence* od Petra Zahradníka, jenž se zaměřuje na význam maastrihtských kritérií pro makroekonomickou konvergenci. Práce zkoumá hodnotu těchto kritérií jako klíčového nástroje směřujícího k hospodářské a měnové unii a zavedení eura. Autor konstatuje, že původní maastrihtská kritéria mohou sloužit jako užitečný dobrovolný korektiv hospodářské politiky, avšak varuje před jejich absolutizací a nadhodnocením, které by mohlo v budoucnu přinést negativní dopad.

Další publikací zaměřenou na měnové integraci je kniha od autora Paula De Grauwe *Monetary union and convergence economics*. Práce dochází k závěru, že kritéria nominální konvergence mají minimální teoretické opodstatnění. Studie se zaměřuje na tato konvergenční kritéria a zkoumá jejich teoretické zdůvodnění z perspektivy tradiční teorie optimálních měnových oblastí.

Teorii OCA se věnuje rovněž Lubor Lacina v publikaci *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii* společně s přínosy a náklady spojenými se vstupem do měnové unie. Autor také analyzuje problematiku vstupu České republiky do hospodářské a měnové unie. Obdobný záměr má publikace Mojžíra Heliska *Euro v ČR z pohledu ekonomů*, ve které se autor zabývá předpoklady zavedení eura z hlediska teorie OCA.

Praktická část práce vychází především z vládních dokumentů hodnotících připravenost České republiky z ekonomického hlediska. Nejzásadnějším dokumentem pro tuto práci byl společný dokument Ministerstva financí České republiky a České národní banky *Vyhodnocení současného stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou z jednotlivých let*. Tento dokument každoročně analyzuje, jak dobře je ekonomika České republiky sladěna s ekonomikami zemí eurozóny, což zahrnuje měření určitých ekonomických ukazatelů, jako je inflace, hrubý domácí produkt (HDP), nezaměstnanost a další. Závěry a doporučení z tohoto vyhodnocení mohou sloužit jako základ pro rozhodování v souvislosti s možným přistoupením České republiky k eurozóně nebo pro formování ekonomické politiky země.

Hodnocení stavu veřejného mínění se v závěru analytické části práce opírá o průzkum veřejného mínění Eurobarometr. Pohled jednotlivých politických stran je založen především na jejich volebních programech.

Připraveností České republiky na přijetí eura se zabývá rovněž diplomová práce Františka Mudroňky (2014) *Analýza připravenosti České republiky k přistoupení do eurozóny*, kterou se autorka inspirovala v ohledu položení výzkumných otázek.

V bakalářské práci byl využit soubor jak domácích, tak evropských statistik, s důrazem především na data poskytovaná Eurostatem a Českým statistickým úřadem (ČSÚ).

1. Teoretický rámec práce

Teoretická část práce se soustředí na teoretické základy, které jsou nezbytné pro pochopení a analýzu otázky přijetí eura v České republice. První podkapitola se zabývá klíčovým přístupem k hodnocení ekonomické sladění země s měnovou unií pomocí teorie optimální měnové oblasti. Druhá podkapitola se věnuje teoretickým aspektům kritérií nominální konvergence nutných pro vstup do měnové unie. Dále je diskutována teoretická formulace výhod a nevýhod spojených s přijetím jednotné měny. Poslední podkapitola teoretické části práce je věnována historii České republiky v Evropské unii a současnému stavu debaty o přijetí eura v České republice.

1.1. Teorie optimální měnové oblasti

Teorie optimální měnové oblasti je klíčovým konceptem mezinárodní ekonomie, který se zabývá podmínkami potřebnými pro vytvoření a udržení měnové oblasti mezi různými zeměmi. Tato teorie se zaměřuje na identifikaci ekonomických charakteristik, které minimalizují rizika a maximalizují přínosy společné měnové unie. V kontextu rychle se rozvíjející hospodářské integrace, zejména v Evropě, má teorie OCA zásadní význam pro hodnocení udržitelnosti a účinnosti měnových partnerství a integrace. Jedním z klíčových příkladů je právě eurozóna, kde jednotná měna euro spojuje řadu evropských zemí do společné měnové oblasti (Mongelli, 2002).

Při posuzování způsobilosti země přijmout jednotnou měnu je zásadní zhodnotit její hospodářskou integraci s ostatními členy eurozóny, protože nedostatečná hospodářská soudržnost může ohrozit stabilitu země i stávajících účastníků měnové unie (De Grauwe, 1996). K tomuto účelu slouží maastrichtská konvergenční kritéria, která se zaměřují především na určité nominální ukazatele a neposkytují dostatečně podrobný obraz o připravenosti země přijmout jednotnou měnu. Proto je nezbytné používat další makroekonomické ukazatele, které sledují konvergenci ekonomické úrovně a cenové stability (Helísek, 2009).

Historický vývoj teorie optimální měnové oblasti začíná s původní prací Roberta Mundella v oblasti mezinárodní ekonomie v 60. letech 20. století. Mundellova (1961) původní práce *A Theory of Optimum Currency Areas* položila základy této teorie a vytvořila rámec pro analýzu optimálních měnových oblastí a integraci měnových unií.

K rozvoji teorie OCA dále přispěli významní ekonomové jako Ronald I. McKinnon (1963) a Peter Kenen (1969). Od původních prací R. A. Mundella a jeho kolegů se teorie optimální měnové oblasti postupně rozvíjela a stala se klíčovým nástrojem pro posuzování vhodnosti a udržitelnosti měnových unií a jejich integrace v mezinárodním ekonomickém prostředí. Teorie OCA rovněž zkoumá, jak oblast jednotné měny reaguje na tzv. asymetrické šoky, což jsou události, které ovlivňují pouze konkrétní národní ekonomiku nebo mají různé dopady v různých národních ekonomikách, zejména na hospodářský růst a zaměstnanost¹ (MF ČR, n.d.).

Kritéria OCA zahrnují tři tradiční ekonomická kritéria a další tři, která jsou politického charakteru.

Mezi ekonomická kritéria OCA patří mobilita pracovních sil: „*optimální měnové oblasti jsou ty, v nichž se lidé snadno pohybují*“ (Mundell, 1961). Mundellova myšlenka zahrnuje snížení nákladů spojených se sdílením společné měny prostřednictvím úplného přemístění pracovní síly a kapitálu přes hranice. Předpokladem je plná mobilita kapitálu. Dalším ekonomickým kritériem je diverzifikace produkce, jak stanovil P. Kenen (1969): „*výroba a export jsou široce diverzifikované a mají podobnou strukturu mezi zeměmi*“. Členské státy by měly mít rozmanitou výrobu, ale rovněž její podobnou strukturu. Ekonomické šoky by tak měly menší celkové dopady, což by vedlo k redukci nutnosti častých úprav měnového kurzu. Posledním ekonomickým kritériem optimální měnové oblasti je dle R. McKinnona (1963) otevřenost ekonomiky: „*země jsou velmi otevřené obchodu a intenzivně mezi sebou obchodují*“. McKinnonova perspektiva naznačuje, že pro malé, extrémně otevřené ekonomiky, které mají omezený vliv na světové trhy, je zrušení měnového kurzu a přijetí společné měny možností bez velkých negativních dopadů (Agba et al., 2023).

Politická kritéria se skládají z několika důležitých aspektů. Za prvé, země se musí dohodnout na tom, jak si v případě nepříznivých událostí vzájemně pomoci. Za druhé, členské země měnové unie musí mít široký konsensus o tom, jak se vypořádat s různými šoky. Za třetí, pokud společná měnová politika musí být v rozporu mezi národními zájmy,

¹ Jako ilustrativní situaci můžeme uvést globální snížení zájmu o automobily. I když by například rakouská ekonomika, která neprodukuje automobily, zůstala relativně nedotčená, v případě České republiky by se takovýto vývoj mohl projevit dočasným snížením hospodářského růstu a nárůstem nezaměstnanosti (MF ČR, n.d.).

země v měnové zóně musí být připraveny nést náklady ve stejné míře sdíleného osudu (Agba et al., 2023).

Teorie OCA je zaměřena na optimalizaci hospodářské integrace a společné měny mezi zeměmi. Nejzajímavějším aspektem této teorie je fakt, že nepoukazuje na nutnost předchozích konvergencí inflace, úrokových sazeb, rozpočtových deficitů nebo veřejného dluhu. Namísto toho se teorie zaměřuje na flexibilitu reálných mezd, mobility pracovní síly a fiskální integraci jako klíčových faktorů úspěšné měnové unie. Kritéria OCA mohou být ovšem dosažena postupně prostřednictvím hospodářské integrace země. Není proto nutné, aby kandidátská země splňovala všechna tato kritéria ještě před vstupem do měnové unie. I když země nesplňující tyto podmínky mají možnost vytvořit měnovou unii, teorie naznačuje, že země, které tyto podmínky nesplňují, budou pravděpodobně ekonomicky trpět důsledky tohoto rozhodnutí (De Grauwe, 1996).

1.2. Maastrichtská konvergenční kritéria

Maastrichtská konvergenční kritéria byla stanovena Maastrichtskou smlouvou z roku 1992 za účelem hodnotit úroveň ekonomické soudružnosti mezi členskými státy Evropské unie. Splnění těchto kritérií mělo přispět k vytvoření stabilního ekonomického prostředí a podmínek pro trvalý hospodářský růst (Afxentiou, 2000). Maastrichtská kritéria tak vyjadřují koncept, kdy je nutno dosáhnout určité úrovně konvergence již před začleněním do měnové unie. Následný vstup do Unie umožňuje zemi dále posilovat svou ekonomickou stabilitu a harmonizovat svou ekonomiku s ostatními členy eurozóny (Zahradník, 2003).

Maastrichtská konvergenční kritéria jsou nezbytnou podmínkou pro vstup dané země do eurozóny a jsou stanovena v čl. 140 odst. 1 Smlouvy o fungování EU a dále specifikována v Protokolu č. 13 o konvergenčních kritériích a Protokolu č. 12 o postupu při nadměrném schodku (ČNB, 2024).

Hodnocení naplňování maastrichtských kritérií je prováděno jednak samotnými členskými státy Evropské unie a dále Evropskou centrální bankou a Evropskou komisí (EK). Každá z těchto institucí má svou roli a pravomoci v procesu konvergence a sledování ekonomické situace členských zemí směřujících k přistoupení do eurozóny. Členské státy jsou zodpovědné za předložení potřebných údajů a informací o plnění

maastrichtských kritérií, přičemž ECB a EK provádějí důkladnou analýzu těchto údajů a posuzují, zda daná země splňuje stanovené požadavky (ECB, 2024).

1.2.1 Kritérium cenové stability

Cenová stabilita představuje udržování nízké a stabilní inflace v průběhu času. V rámci EU a eurozóny je cenová stabilita klíčovým cílem měnové politiky. Evropská centrální banka, která stanovuje měnovou politiku pro eurozónu, definuje cenovou stabilitu jako udržení míry inflace pod 2 %. Země, které se snaží přijmout euro musí prokázat, že jejich míra inflace se pohybuje v rámci určitých prahových hodnot ve srovnání se třemi členskými státy EU s nejnižší mírou inflace (Dědek, 2008).

Definice kritéria cenové stability podle České národní banky: *„členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5procentního bodu míry inflace těch – nanejvýše tři – členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability“.*

Při hodnocení cenové stability se využívá harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP). Výraz „harmonizovaný“ označuje, že všechny členské státy EU používají jednotnou metodiku při výpočtu. Tím je zajištěna srovnatelnost dat mezi jednotlivými zeměmi. Tento ukazatel sleduje průměrnou změnu cen spotřebního zboží a služeb nakupovaných domácnostmi v eurozóně (ECB, 2024).

Centrální banky, včetně Evropské centrální banky, používají k ovlivňování inflace a stabilizaci ekonomiky různé nástroje měnové politiky, jako je manipulace s úrokovými sazbami a operace na volném trhu. Nízká a stabilní míra inflace podporuje hospodářskou stabilitu a prosperitu v eurozóně (ECB,2024).

1.2.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Podle Maastrichtské smlouvy musí země usilující o vstup do eurozóny prokázat, že se jejich dlouhodobé úrokové sazby blíží úrovni pozorované ve třech členských státech EU s nejnižší mírou inflace. Konkrétně musí země zajistit, aby jejich dlouhodobé úrokové

sazby nepřekročily určitou hranici, která je obvykle definována jako určitý procentní bod nad průměrem tří nejnižších sazeb (Dědek, 2008).

Definice kritéria dlouhodobých úrokových sazeb podle České národní banky: „*v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2procentní body úrokovou sazbu těch – nanejvýše tři – členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability*“.

Evropská komise a Evropská centrální banka sledují dlouhodobé úrokové sazby v rámci procesu hodnocení konvergence zemí ke vstupu do eurozóny. Země jsou hodnoceny na základě toho, zda jejich dlouhodobé úrokové sazby splňují stanovená kritéria a zda jsou schopny tyto sazby trvale udržet na požadované úrovni. Úrokové sazby vycházejí z výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo podobných cenných papírů (ČNB, 2023).

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb odráží schopnost země udržet nízké výpůjční náklady a makroekonomickou stabilitu, které jsou nezbytné pro hladké fungování měnové unie. Splnění tohoto kritéria vyžaduje zdravou fiskální a měnovou politiku a účinnou koordinaci politik. Dosažení a udržení nízkých dlouhodobých úrokových sazeb může být obtížné pro země s vysokým veřejným dluhem, fiskálním deficitem nebo hospodářskou nerovnováhou. Centrální banky a fiskální orgány využívají k ovlivnění dlouhodobých úrokových sazeb a zlepšení makroekonomické stability různá politická opatření, včetně uvolnění měnové politiky, fiskální konsolidace a strukturálních reforem (Lavrač, 2004).

1.2.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Udržitelnost veřejných financí se týká schopností vlád udržovat své fiskální politiky tak, aby zajišťovaly dlouhodobé fiskální zdraví a stabilitu. To zahrnuje udržení nízkého podílu veřejného dluhu na HDP, provádění obezřetné fiskální politiky a zajištění dlouhodobé udržitelnosti systémů sociálního zabezpečení (EK, 2017).

Kritérium udržitelnosti veřejných financí se soustředí na udržení stabilní fiskální politiky a minimalizaci nadměrného veřejného dluhu, který by mohl ohrozit

makroekonomickou stabilitu a fungování měnové unie. Kritérium se dělí na dvě části – kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu (Dědek, 2008).

Kritérium veřejného deficitu

Deficit veřejných financí označuje rozdíl mezi příjmy a výdaji veřejných financí za určité období, který se obvykle měří ročně jako procento HDP. Výše deficitu odráží míru, do jaké se vláda spoléhá na půjčky, aby mohla financovat své výdaje (Insee, 2021).

Maastrichtská smlouva stanovuje, že země, které chtějí přijmout euro, musí udržovat roční rozpočtový deficit pod 3 % HDP. Tato hranice má zajistit, aby členské státy udržovaly fiskální disciplínu a vyhýbaly se nadměrným schodkům, které by mohly ohrozit makroekonomickou stabilitu (Zahradník, 1999).

„Poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 %, kromě případů, kdy buď poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, anebo překročení nad referenční hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě. Veřejný deficit znamená deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů.“ (ČNB, 2024)

Dodržování kritéria veřejného deficitu a fiskální výkonost členských států EU monitoruje Evropská komise. Členské státy pravidelně předkládají zprávy o své fiskální politice, prognózách schodku a rozpočtových plánech. Evropská komise provádí důkladné hodnocení a může doporučit nápravná opatření zemím, kterým hrozí překročení limitu schodku (Lavrač, 2004).

Kritérium veřejného dluhu

Veřejný dluh představuje celkové závazky vlády na konci účetního období, zahrnující dluh financovaný prostřednictvím vydání dluhopisů a dalších finančních prostředků (Eurostat, 2022).

Podle Maastrichtské smlouvy musí být veřejný dluh udržován pod 60 % HDP. Překročení této hranice může být interpretováno jako známka nedostatečné fiskální disciplíny, což může negativně ovlivnit stabilitu měny (Lavrač, 2004).

„Poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.“ (ČNB, 2024).

Úroveň veřejného dluhu členských států je monitorována Evropskou komisí, která hodnotí jejich soulad s kritériem stanoveným Maastrichtskou smlouvou. Zprávy o státním dluhu jednotlivých členských zemí a plány na jeho snižování jsou pravidelně předkládány ke kontrole. Pokud je stanovený limit překročen, členský stát může být vystaven tlaku na trhu s dluhopisy, což by mohlo způsobit zvýšení úrokových sazeb a vést k sankcím ze strany Evropské unie. Kritérium veřejného dluhu je klíčové pro zajištění fiskální stability a udržitelnosti veřejných financí v eurozóně (Lavrač, 2004).

1.2.4 Kritérium kurzové stability a účasti v ERM II

Kritérium kurzové stability zahrnuje udržení stabilního směnného kurzu původní měny vůči euru po dobu minimálně dvou let před plánovaným zavedením společné evropské měny. K dosažení tohoto kritéria je podstatná měnová politika, jenž je schopna udržovat stabilní směnný kurz bez nadměrných fluktuací (Dědek, 2008).

Exchange Rate Mechanism II (ERM II) představuje systém směnných kurzů, který slouží jako předstupeň k plnému členství v eurozóně. Země, které se účastní ERM II, jsou povinny udržovat své směnné kurzy vůči euru v předem stanoveném rozpětí, obvykle +/- 15 % (Economy and Finance, 2020).

Kritérium kurzové stability a účasti v ERM II slouží k zajištění stabilního měnového režimu a odolnosti vůči vnějším šokům v zemích přijímajících společnou evropskou měnu (Economy and Finance, 2020).

Definice kritéria kurzové stability a účasti v ERM II podle České národní banky: *„Členský stát dodržoval normální rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, bez značného napětí během alespoň dvou posledních let. Zejména by pak země neměla z vlastní iniciativy devalvovat bilaterální směnný kurz domácí měny vůči měně kteréhokoliv jiného členského státu (po zavedení eura vůči euru).“*

Zařazení do ERM II vyžaduje souhlas Evropské centrální banky a předložení stabilního měnového režimu kandidátské země. Po dvouletém členství v ERM II může země požádat o přijetí eura, pokud splňuje také všechna výše uvedená kritéria (Dědek, 2008).

1.3. Výhody a nevýhody přijetí jednotné měny

Přijetí společné evropské měny s sebou přináší pozitivní i negativní ekonomické a sociální dopady. Obvykle se jedná o přímé dopady na konkrétní ekonomiku, které jsou vyvolány bezprostředně zavedením eura, nebo o nepřímé dopady, jenž se v ekonomice projeví postupně v průběhu času (Lacina et.al., 2007).

Výhody a nevýhody přijetí eura mohou na každý ze států působit rozdílně z důvodu variabilit ekonomických podmínek, strukturálních charakteristik, institucionálních rámců a úrovně připravenosti. Každá země musí pečlivě posoudit svou situaci a připravenost a přizpůsobit svou strategii tak, aby maximalizovala přínosy a minimalizovala rizika spojená s přijetím jednotné měny (Tumpel-Gugereil, 2007).

1.3.1 Přínosy spojené se zavedením eura

Cílem konvergenčního procesu, kterým se státy připravují na přijetí eura, je zajistit, aby členství v eurozóně přinášelo výhody jak jednotlivým státům, tak eurozóně jako celku. Zavedení eura znamenalo pro země, které se rozhodly vstoupit do měnové unie, zásadní změnu, která ovlivnila jejich ekonomiky, obchodní vztahy a hospodářskou stabilitu.

Eurozóna se díky hlubší ekonomické integraci, specializaci a většímu objemu obchodu stala významným hráčem ve světové ekonomice (Mursa, 2014). HDP Evropské unie je společně s HDP Číny druhé největší na světě. Import a export zemí eurozóny má vedle USA a Číny nejvyšší podíl na světovém obchodu (EP, 2023). Přijetí eura tak přineslo obrovskou výhodu zemím eurozóny, a to v podobě nejen vyššího růstu a větší přitažlivosti pro mezinárodní obchod.

Hlavním příjemcem dlouhodobých výhod vyplývajících ze zavedení eura může být vnímán podnikový sektor, zvláště pro firmy s významným podílem mezinárodních

aktivit. Zavedení eura odstraňuje náklady spojené s kolísáním směnných kurzů a poskytuje podnikům i spotřebitelům ochranu před nepředvídatelnými výkyvy na měnových trzích, které mohou odrazovat od investic a způsobovat ekonomickou nestabilitu (MF ČR, 2013). Používání společné měny euro tak podporuje volný obchod. Před zavedením eura je nutné měny přepočítávat, což vede k dodatečným nákladům a rizikům při přeshraničních transakcích. Širší přijatelnost měny snižuje náklady na správu peněz a transakční náklady spojené s výměnou zboží. To umožňuje volný pohyb zboží, kapitálu a pracovních sil v rámci Evropské unie, zejména v zemích eurozóny. Díky jednotné měně je podnikání v eurozóně efektivnější a méně rizikové (Mursa, 2014).

Euro přináší rovněž mnoho výhod konkrétně pro spotřebitele, včetně větší transparentnosti, snazšího cestování a zachování hodnoty úspor. Eurozóna zajišťuje transparentnost cen a nákladů na jednotném trhu. Odstranění fluktuace směnných kurzů posiluje přeshraniční hospodářskou aktivitu a zvyšuje obchodní integraci mezi zeměmi, které přijaly euro (Tumpel-Gugerell, 2007). Společná měna euro je rovněž výhodná pro zachování hodnoty úspor díky své stabilitě a mezinárodnímu uznání, které minimalizuje riziko inflace a kolísání směnných kurzů spojené s jinými měnami. Díky eurobankovkám a euromincím se občané mohou spolehnout na bezpečnost a spolehlivost svých úspor, aniž by museli při cestování nebo obchodních transakcích směňovat měnu (MF ČR, 2013).

Přijetí společné měny má významný dopad na makroekonomickou stabilitu a rozpočtovou disciplínu, přičemž poskytuje ochranu proti kurzovým krizím a vyžaduje obezřetnou makroekonomickou politiku pro celkovou stabilitu v eurozóně (Tumpel-Gugerell, 2007). Stát, jež přijme euro se následně musí podílet na měnové politice v rámci Evropské centrální banky a Euroskupiny, což přispívá k hospodářské stabilitě a koordinovanému přístupu k měnovým výzvám². Guvernér národní banky členského státu eurozóny se stane členem Rady guvernérů Evropské centrální banky, která má pravomoc rozhodovat o stanovení měnově-politických úrokových sazeb a dalších záležitostech týkajících se plnění základních úkolů eurosystému. Nicméně, jeho povinností nebude

² Tato situace ukazuje, že spolupráce na společné měnové politice, jako je tomu v eurozóně, je pro země přínosná, zatímco absence této možnosti může znamenat ztrátu flexibility a schopnosti reagovat na hospodářské problémy. To je vidět v případě Argentiny, kde se kvůli vysoké inflaci chystá přejít z argentinského pesa na americký dolar, což představuje rezignaci na vlastní měnovou politiku (Central banking 2023).

chránit zájmy národní ekonomiky, ale rozhodovat ve prospěch celé eurozóny (MF ČR, 2013).

Významným přínosem zavedení společné měny je rovněž vyšší ekonomická stabilita a růst. V době politické nestability země, která vydává mezinárodní měnu, čelí menšímu tlaku ze strany ostatních zemí a její finanční a platební tok tak není závislý na používání jiných měn. Mezinárodní měna proto slouží jako pojistka – její hodnota může být v normálních časech opomíjena, ale v neklidných obdobích nabývá na významu (Panetta, 2024).

1.3.2 Negativní dopady spojené se zavedením eura

Cílem zavedení eura bylo usnadnit obchod mezi členskými zeměmi a vytvořit společný hospodářský prostor, ve kterém by se mohlo volně pohybovat zboží, služby, kapitál a pracovní síla. Společná měna měla také sloužit jako symbol jednoty a integrace v Evropské unii. Nicméně, poslední hospodářské krize ukázaly, že euro má i své nevýhody. Některé země, které přijaly euro, se potýkaly s vysokými zadluženostmi a ekonomickými problémy, což vedlo k nejednotnosti a diskusím o budoucnosti společné měny. Bylo také kritizováno, že zavedení eura omezilo jednotlivým zemím jejich schopnost reagovat na vlastní hospodářské potřeby a přizpůsobit se ekonomickým výzvám. Celkově je však používání eura stále považováno za nezbytné pro svobodnou spolupráci občanů členských zemí Evropské unie (Mursa, 2014).

Přijetí eura a následný zánik národní měny odebrává národní bance nezávislost při nastavování měnové politiky. Měnové prostředí v ekonomice nového členského státu eurozóny bude určováno rozhodnutími Evropské centrální banky, která musí brát ohled na stav eurozóny jako celku. Ačkoli je společná měnová politika uváděna rovněž jako výhoda z hlediska jednotnosti a stability ekonomiky, není zanedbatelné, že ztráta nezávislé měnové politiky může vést ke snížení flexibility v reakci na specifické potřeby a hospodářské cykly jednotlivých zemí (Panetta, 2024). Příkladem je průměrná míra inflace v České republice, která v roce 2022 dosahovala 15,1 % (ČSÚ, 2024). Česká republika má jako nezávislá země mimo eurozónu možnost koordinovat svou měnovou politiku v souladu s vlastními potřebami a hospodářským cyklem, na rozdíl od států eurozóny, kde je měnová politika včetně kontroly výše inflace koordinována Evropskou centrální bankou, která sleduje inflační míru v rámci celé eurozóny (MF ČR, 2013).

Krizové období v eurozóně vyvolalo změny v institucionálním uspořádání, včetně vzniku Evropského mechanismu stability (ESM) v roce 2012, který má zajišťovat finanční stabilitu v eurozóně. Zapojení do Evropského mechanismu stability po vstupu do eurozóny je ale velice nákladné. „*Pro ilustraci, pokud by se hypoteticky ČR stala členem ESM v r. 2012, musela by během pěti let splatit v hotovosti kapitál ve výši cca 32 mld. Kč a přislíbit kapitál na vyžádání ve výši dalších cca 250 mld. Kč. Po dvanácti letech od vstupu do ESM by konečný závazek ČR (splacený a přislíbený kapitál) mohl dosáhnout v úhrnu cca 350 mld. Kč*“ (MF ČR, 2013). Existence ESM, který je kapitálově náročný, ale dokáže okamžitě řešit poruchy ohrožující stabilitu eurozóny, představuje významný krok k posílení institucionálních pilířů jednotné evropské měny.

Dalším možným negativním dopadem spojeným s přijetím eura je riziko vnímané inflace. Někteří obyvatelé eurozóny mají pocit, že zavedení eura způsobilo zvýšení inflace, nicméně statistická data o cenové hladině tato přesvědčení většinou nepotvrzují. Ve skutečnosti ceny vzrostly jen v určitých oblastech a u některých položek, (například v restauracích), které tvoří pouze omezenou část spotřebitelských výdajů. Ceny ostatního zboží zůstaly stabilní nebo dokonce klesly, takže celkový dopad na oficiálně zaznamenanou inflaci byl minimální (MF ČR, 2013). Například v Chorvatsku, které je od 1. ledna 2023 nejnovějším členem eurozóny, bylo po přechodu na euro zaznamenáno mírné zvýšení cen v sektoru služeb, ale celkově není mnoho důkazů o výrazném mimořádném cenovém efektu. Zavedení eura může zvýšit ceny z důvodu fixních nákladů spojených s přechodem, zaokrouhlování cen na atraktivní hladiny a nekalého chování firem v odvětvích s nedostatečnou transparentností a konkurencí. Zvýšení cen je však omezené a zatím se ukazuje jako jednorázový jev (SUERF Policy Brief, 2023).

Během finanční krize v letech 2009-2015 se podíl eura na světových trzích výrazně snížil kvůli pasivní politice, což mělo negativní dopady na stabilitu eura. Eurozóna konfrontována s problémy jako jsou rozdíly v ekonomických výkonech jednotlivých členských zemí, což vedlo k napětí v rámci měnové unie a ohrožovalo její stabilitu. Následně, mezi lety 2020 a 2022, postihly Evropu pandemie a invaze na Ukrajinu, což opět vedlo k vážným otřesům a nárůstu nejistoty. Během těchto krizových období se ukázalo, že eurozóna čelí značným obtížím při udržení stability a efektivní reakce na ekonomické a politické výzvy. I přesto, pokud Evropa drží pohromadě a reaguje rychle a rozhodně, dokáže čelit i velkým otřesům. Výrok Jean Monneta (1976), „*Evropa*

je v krizích kovaná“, stále platí, ale každá krize je jiná a vyžaduje odlišné reakce (Panetta, 2024).

1.4. Česká republika a Evropská unie

Konec komunismu v roce 1989 umožnil obyvatelům České republiky svobodně přemýšlet nad tím, jak by měla vypadat společnost a ekonomika jejich země. Různé návrhy na formu demokratického a konkurenceschopného trhu v České republice byly těsně spjaty s idejemi Evropské unie (Rovná & Rovny, 2020).

V roce 2004 se Česká republika připojila k Evropské unii jako součást první vlny východního rozšíření této politické a ekonomické unie a tím zahájila novou etapu své historie (Hodulák & Sychra, 2021). Tato událost znamenala nejen formální vstup do Evropského unie, ale také závazek k politické, ekonomické a sociální integraci s ostatními členskými státy.

1.4.1 Historie České republiky v Evropské unii

V prosinci 1997 obdržela Česká republika formální pozvání ke vstupu do EU, které přijal prezident Václav Havel (Marek & Baun, 2010). Komise hodnotila Českou republiku jako demokratickou zemi s fungujícím tržním hospodářstvím, ale kritizovala vládu za nedostatek sebereflexe a spolupráce na řešení problémů.

Česká republika zahájila jednání o vstupu do EU v březnu 1998 a téhož roku předložila Národní program přípravy na členství v EU. Následně intenzivně pracovala na harmonizaci své legislativy s *acquis communautaire*³, což zahrnovalo rozsáhlé reformy v několika oblastech. Součástí tohoto procesu bylo také úsilí o modernizaci a posílení institucí, aby byly schopny účinně provádět právo EU a zaručit dodržování evropských norem (MZV, 2010). Příprava na vstup zahrnovala rovněž budování administrativních kapacit a investice do infrastruktury, aby Česká republika byla schopna plnohodnotně fungovat v rámci Evropské unie.

³ = „soubor společných práv a povinností, které tvoří soubor práva EU a jsou začleněny do právních systémů členských států EU“ Kandidátská země jej musí přijmout ještě před vstupem do Evropské unie (EUR-Lex).

V prosinci 2002 byla přístupová jednání o vstupu do EU uzavřena a na zasedání Evropské rady v Kodani bylo rozhodnuto o přijetí České republiky jako členského státu EU od 1. května 2004 (Marek & Baun, 2010). V referendu konaném ve dnech 13. a 14. června 2003 rozhodli obyvatelé České republiky o vstupu do Evropské unie. V poměru 77,33 % hlasů pro a 22,67 % proti členství vyjádřili občané svou podporu. Celková volební účast byla 55,21 % (ČSÚ, 2003). Svým vstupem do Evropské unie se ČR zavázala k přijetí jednotné evropské měny, jakmile bude naplňovat potřebné ekonomické a politické podmínky. Česká vláda a Česká národní banka zahájily předběžné přípravy na tento proces ještě před vstupem země do EU. Oficiální společný plán pro zavedení eura v České republice byl zveřejněn již v roce 2003 a počítal s vstupem do eurozóny v roce 2010. Česká republika ale na základě rozhodnutí vlády včas nepřistoupila k ERM II, což bylo jedním z požadavků pro vstup. Z tohoto důvodu musel být datum vstupu do eurozóny odložen. Nový datum vstupu ČR do eurozóny tehdejší vláda stanovila na rok 2012, ale byl opět odložen kvůli krizi v eurozóně a nejasné vládní strategii (Hodulák & Sychra, 2021). Od té doby nebylo nové definitivní datum pro přijetí jednotné evropské měny v České republice stanoveno

Po vstupu do Evropské unie se Česká republika v roce 2007 připojila k Schengenské dohodě, což vedlo ke zrušení kontrol na vnitřních hranicích země. Toto opatření umožnilo volný pohyb osob a zboží mezi Českou republikou a ostatními členskými státy schengenského prostoru⁴ (Machotková, 2023).

V roce 2009 Česká republika poprvé předsedala Radě Evropské unie. Během svého předsednictví v roce 2009 se zaměřila především na hospodářskou krizi a energetickou bezpečnost a na otázky související s Lisabonskou smlouvou, jenž byla v tomtéž roce ratifikována (Zenkner, 2009). Navzdory počátečním obavám a skeptickým odhadům ohledně schopnosti České republiky úspěšně zvládnout předsednictví, se tato země vyrovnala s výzvami a dosáhla pozitivního výsledku. Předsednictví se nakonec ukázalo jako cenná lekce pro Českou republiku, neboť mělo významný dopad na proces evropeizace (Marek & Baun, 2010). Dalšího předsednictví se Česká republika ujala 1. července 2022. Až do 31. prosince se země soustředila na klíčové otázky jako uprchlická krize a poválečná obnova Ukrajiny, energetická bezpečnost a posílení evropských

⁴ Schengenský prostor umožňuje volný pohyb občanům Evropské unie a také státním příslušníkům třetích zemí, kteří v EU legálně pobývají nebo ji navštěvují, bez nutnosti absolvovat hraniční kontroly. Tento volný pohyb umožňuje každému občanovi EU cestovat, pracovat a žít v jiné zemi EU bez zvláštních formálních požadavků (European Commission).

obránných kapacit a bezpečnost kybernetického prostoru. Česká republika během svého předsednictví úspěšně plnila své programové priority a v některých oblastech dokonce předčila očekávání (Kasáková & Havelka, 2023).

1.4.2 Současný stav debaty o přijetí eura v České republice

Letos si připomínáme 20. výročí členství České republiky v Evropské unii. Památný rok byl zahájen diskusí o tom, zda by Česká republika měla zahájit konkrétní opatření k přijetí eura. Prezident Petr Pavel se ve svém novoročním projevu vyslovil pro přijetí eura a zdůraznil, že nastal čas společnou měnu přijmout. „*Přes nekončící diskuse o výhodách a nevýhodách eura pro zemi s otevřenou a exportní ekonomikou, ležící ve středu Evropy, je společná měna logickou budoucností*“ (Pavel, 2024). Značná část české populace však přijetí eura v České republice dlouhodobě odmítá.

Rozhodnutí o budoucnosti české měny je ovlivněno řadou faktorů, mezi nimiž veřejné mínění a politické postoje mají klíčový význam a úzce spolu souvisejí. Členský stát má možnost rozhodnout se, zda uspořádat referendum o přijetí společné měny. I když se pro referendum nerozhodne, veřejné mínění hraje stále důležitou roli. Důvěra občanů v euro a měnovou politiku Evropské centrální banky je klíčová a neměla by být opomíjena či považována za méně důležitou (Lacina et al., 2008).

Navzdory nejvyšší inflaci za posledních zhruba třicet let a rekordnímu zadlužení České republiky v posledních dvanácti měsících není české obyvatelstvo výrazněji motivováno k podpoře eura. Naopak, přestože země eurozóny mají nižší míru inflace a nižší tempo růstu veřejného dluhu než Česká republika, obyvatelstvo tento vývoj nevnímá jako rozhodující faktor při zvažování otázky přijetí eura (Kovanda, 2023).

Jak již bylo zmíněno, postoje veřejnosti k přijetí společné evropské měny jsou převážně negativní, ale nikdo z občanů České republiky není schopen svůj negativní postoj vůči euru přesně vysvětlit. Nicméně lze ale cítit, že nejistota je spojena konkrétně se společnou evropskou měnou. Tento pocit velmi dobře dokládají ekonomické statistiky. Česká veřejnost vyjadřuje koruně mnohem větší důvěru než například Poláci zlotému, Maďaři forintu nebo Lotyšů lotu (Fajmon, 2016). Česká koruna je stabilní měnou – ČR nikdy nezažila období vysoké inflace a kurz koruny je rovněž relativně stabilní. Češi jsou na svou měnu hrdí, stejně jako každý jiný národ (Dědek, 2024).

Politické strany jsou si vědomy, že by v případě prosazení tématu přijetí eura nezískaly politické body, a proto raději udržují euroskeptickou rétoriku, která ale veřejnost nepodporuje. Je to tedy vliv rovněž politiků, že se s veřejným míněním aktivně nepracuje (Dědek, 2024).

2. Praktická část

Cílem této části je zkoumat současný stav připravenosti České republiky na přijetí eura. Tento analytický úsek je strukturován do tří kapitol. První kapitola se zabývá hodnocením, jak Česká republika splňuje maastrichtská konvergenční kritéria během poslední dekády. Druhá kapitola zkoumá, do jaké míry se česká ekonomika shoduje s ekonomikou eurozóny na základě dokumentu *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Toto hodnocení je rozděleno do dvou aspektů: cyklické a strukturální sladění a přizpůsobovacích mechanismů. Analýzy vycházejí z teorie optimálních měnových oblastí a nabízejí srovnání s jinými zeměmi nebo hodnocení jejich vývoje v čase. Třetí část se zabývá studiem vývoje veřejného mínění v období let 2013-2023 v souvislosti se zavedením eura v České republice a postojem politických stran, které získaly alespoň jeden mandát ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (PSP ČR) v roce 2021 a ve volbách do Evropského parlamentu (EP) v roce 2019, k tomuto tématu.

2.1. Analýza plnění maastrichtských konvergenčních kritérií

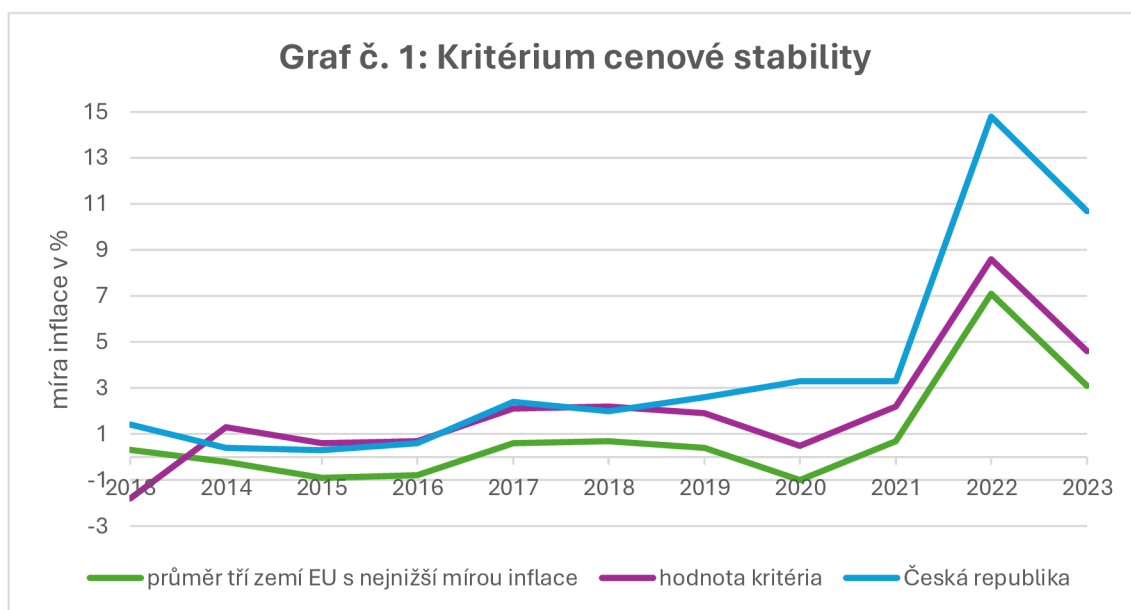
Aby mohla Česká republika vstoupit do třetí fáze Hospodářské a měnové unie, musí splnit maastrichtská konvergenční kritéria. Jak již bylo uvedeno v teoretické části práce, tato kritéria se skládají z několika složek: kritérium cenové stability, kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, kritérium udržitelnosti veřejných financí, které se dělí na kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu, a dále kritérium kurzové stability a účasti v ERM II. Evropská komise a Evropská centrální banka sledují pokrok nečlenských států eurozóny v konvergenčním procesu. Ministerstvo financí České republiky a Česká národní banka vydávají vlastní dokument „*Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*“, který zkoumá naplňování těchto kritérií ze strany České republiky a je každý rok prezentován vládě k posouzení (MF ČR, 2023).

Současné plnění ekonomických kritérií bylo (nejen v případě České republiky) narušeno sérií dvou po sobě jdoucích krizí. Nejprve pandemií COVID-19 v letech 2019-2023, která způsobila výrazné narušení globální ekonomiky, ovlivnila dodavatelské řetězce a omezila pohyb zboží a osob. Tato krize vedla ke ztrátě pracovních míst, poklesu

HDP a rozpočtovým deficitům, které významně ovlivnily schopnost zemí plnit ekonomická kritéria. V období 2021-2023 nastaly problémy s energetickou bezpečností, přesněji krize dodávek zemního plynu nebo zvýšená závislost na dovozu energie. Tyto události způsobily zvýšení cen energie a tlak na průmyslovou výrobu a spotřebu energie. V důsledku těchto krizí se řada zemí, včetně České republiky, musela přizpůsobit novým podmínkám a najít způsoby, jak obnovit a posílit svou ekonomickou stabilitu a konkurenceschopnost (Komárek, 2024).

2.1.1 Analýza kritéria cenové stability

Země je způsobilá pro vstup do HMU, pokud její inflace není o více než 1,5procentního bodu vyšší než průměrná inflace tří zemí s nejnižší mírou inflace (Zahradník, 1999). Míra inflace se určuje podle ročního průměru harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) (MF ČR & ČNB, 2023).

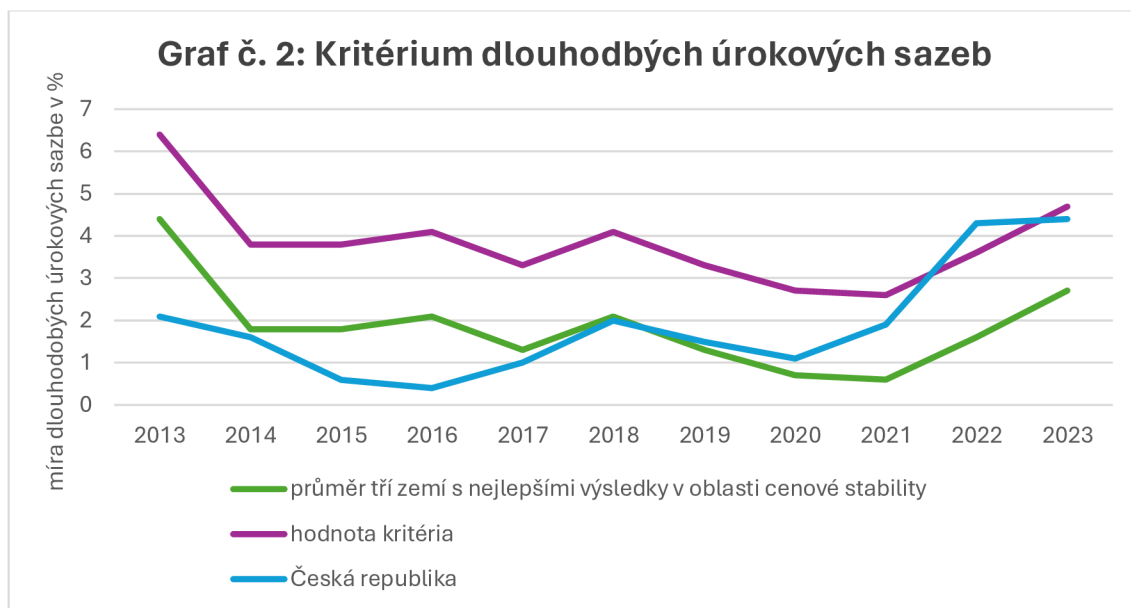
Zdroj: MF ČR & ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013-2022*, ČSÚ. Míra inflace v České republice v roce 2023, vlastní zpracování

Díky rozhodnutí České národní banky z listopadu 2013 používat kurz jako nástroj měnové politiky se podařilo udržet cenovou stabilitu. Nízká inflace byla způsobena poklesem regulovaných cen, zejména elektřiny. Pokud tuto inflaci porovnáme s ostatními zeměmi EU, Česká republika se pohybovala kolem středu, a to především díky nízkému růstu cen v EU. V roce 2014 dosáhla Česká republika míry inflace pouze 0,4 %, což

představovalo druhou nejnižší hodnotu inflace v historii České republiky a jak je vidět v grafu č. 1, splňovala kritérium cenové stability. Největší vliv na nízkou inflaci měl již zmiňovaný pokles regulovaných cen. V roce 2015 dosáhla Česká republika míry inflace pouze 0,3 %, což bylo způsobeno poklesem cen ropy. V následujícím roce se míra inflace zvýšila na 0,6 %, ale ke konci roku se její nárůst zrychlil. Kritérium cenové stability Česká republika nesplnila v roce 2017 a to kvůli nadprůměrnému hospodářskému růstu a nedostatku pracovních sil. V tomto roce patřila ČR mezi země s vyšší inflací, zejména v oblasti potravinářství, stravování, ubytování a zdravotnictví. Kritérium cenové stability se v České republice podařilo naplnit v roce 2018, ale v roce 2019 nikoli, převážně kvůli nízké referenční hodnotě. V rámci EU patřila Česká republika mezi země s vyšší inflací. Ani v následujících dvou letech Česká republika neplnila kritérium stability. Vyšší inflace byla způsobena faktory na straně nabídky a domácí poptávky. V roce 2022 Česká republika rovněž nesplnila kritérium stability kvůli vysoké inflaci způsobené vysokými cenami energie, potravin, ropy a dalších komodit (MF ČR & ČNB). Český statistický úřad v závěru sledovaného období naměřil průměrnou míru inflace 10,7 %. Dosáhla tak v roce 2023 třetí nejvyšší hodnoty od vzniku samostatné České republiky (ČSÚ, 2023).

2.1.2 Analýza kritéria dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb stanoví, že dlouhodobé úrokové sazby (výnosy z dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let) nesmí překročit úrokové sazby o více než 2procentní body ve třech zemích s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability (Zahradník, 1999).

Zdroj: MF ČR & ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2013-2022, rok 2023 predikcí podle MF ČR, vlastní zpracování*

Dlouhodobé úrokové sazby pro účely konvergence se v České republice od roku 2011 do roku 2014 snižovaly a nacházely se na historických minimech. Česká republika vždy s rezervou splňovala kritérium konvergence úrokových sazeb, což je odraženo v jejím stabilním a kvalitním úvěrovém ratingu a bezproblémovém upisování státních dluhopisů. V letech 2012 až 2015 výnosy desetiletých státních dluhopisů prudce klesaly a od roku 2015 se pohybovaly pod 1 %, viz graf č. 2. Až do roku 2018 bylo kritérium splňováno se značnou rezervou díky akomodativní domácí měnové politice. Později dlouhodobé úrokové sazby vzrostly na průměrnou hodnotu 1 % a v roce 2019 se pohybovaly na úrovni 1,5 %. I přes to byly tyto hodnoty úrokových sazeb pod hodnotou maastrichtského kritéria. Kritérium úrokových sazeb bylo plněno nadále i v roce 2020 a do poloviny roku 2021. Od druhé poloviny tohoto roku Česká národní banka reagovala na rostoucí inflační tlaky zvýšením základních úrokových sazeb, což vedlo k růstu výnosů státních dluhopisů. Naopak ECB držela úrokové sazby na nule až do července 2021 a teprve poté je začala zvyšovat. Očekávalo se, že negativní diferenciál mezi ČNB a ECB bude bránit splnění tohoto kritéria v následujících letech. V roce 2022 kritérium dlouhodobých úrokových sazeb skutečně nebylo naplněno, protože od června 2022 ECB přistoupila k výraznějšímu zvýšení úrokových sazeb. Zúžení diferenciálu mezi ČNB a ECB by pravděpodobně přispělo k jejímu naplnění v budoucnu. V roce 2023 bylo kritérium opět pod úrovní maastrichtského kritéria a prognózy ukazují, že odhadovaná

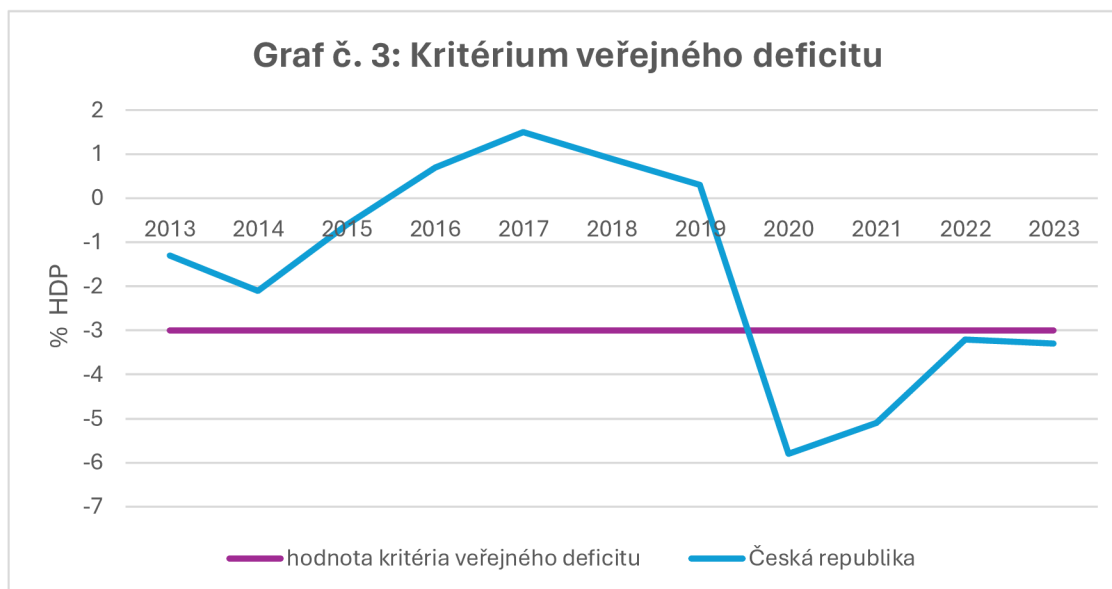
úroveň úrokových sazeb pro Českou republiku v roce 2024 bude opět pod příslušným maastrichtským kritériem. (MF ČR & ČNB).

2.1.3 Analýza kritéria udržitelnosti veřejných financí

Kritérium udržitelnosti veřejných financí je splněno pouze tehdy, jsou-li dodrženy obě složky fiskálního kritéria na udržitelném základě, tj. schodek pod 3 % HDP a veřejný dluh pod 60 % HDP (MF ČR & ČNB).

Analýza kritéria veřejného deficitu

Země splňuje podmínky pro vstup do HMU, pokud její rozpočtový schodek nepřesahuje 3 % hrubého domácího produktu nebo pokud prokáže viditelné snížení schodku směrem k hodnotě 3 % HDP (Zahradník, 1999).

Zdroj: MF ČR & ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013-2022*, ČSÚ. Deficit a dluh vládní institucí 2023, vlastní zpracování

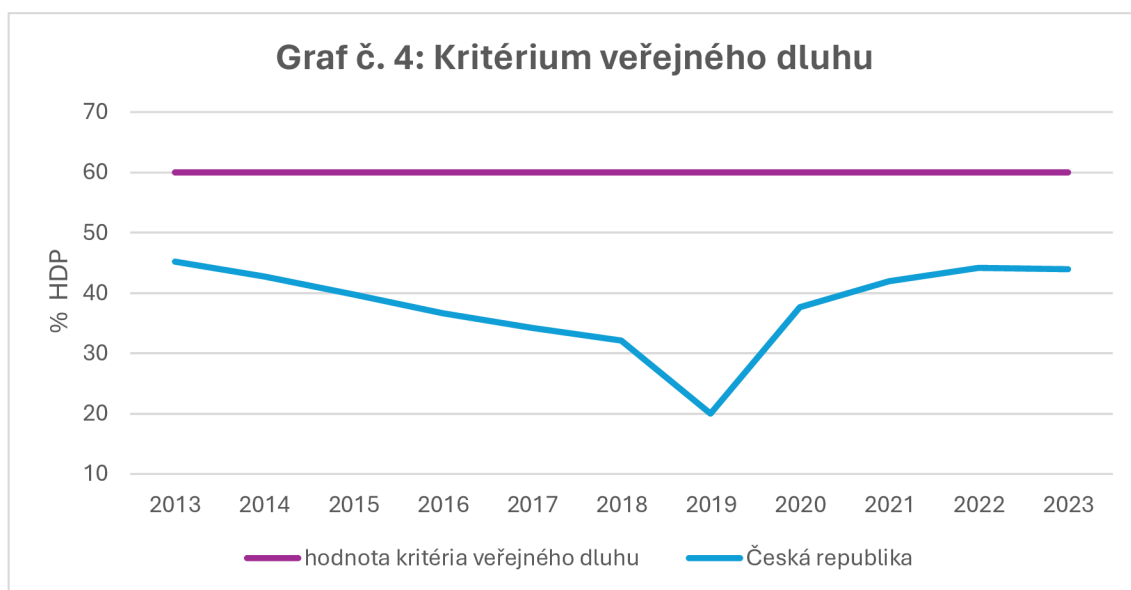
Česká vláda v letech 2010-2013 úspěšně prováděla rozpočtovou konsolidaci, snížila schodek veřejných financí a v roce 2014 ukončila postup při nadměrném schodku. V roce 2016 dosáhl schodek veřejných financí přebytku 0,7 % a během následujícího roku se zvýšil na 1,5 %. K těmto pozitivním výsledkům přispěly zvýšené daňové příjmy a pomalý růst výdajů. Graf č. 3 ukazuje, že tato hodnota byla nejvyšší naměřenou za sledované období. V letech 2018 a 2019 si Česká republika udržela přebytek veřejných financí, i když došlo k nárůstu výdajů, zejména na odměny zaměstnancům, sociální dávky

a investice. V důsledku pandemie COVID-19 však došlo v roce 2020 k výraznému zhoršení hospodaření vládního sektoru, který vykázal deficit přesahující -6 % HDP. Deficit přetrvával i v roce 2021, ale v roce 2022 se snížil na -3,2 % HDP. V roce 2023 se očekává deficit ve výši -3,6 % HDP v důsledku zvýšených nákladů na energie a sociálních výdajů.

Přestože Česká republika nesplňuje referenční hodnotu pro deficit, Evropská komise nenavrhlaha zahájení řízení při nadměrném schodku s odkazem na přetrvávající nejistotu v makroekonomickém vývoji. Česká republika tak stále formálně splňuje kritérium stavu veřejných rozpočtů⁵ (MF ČR & ČNB).

Analýza kritéria veřejného dluhu

Země je způsobilá pro vstup do HMU, pokud její veřejný dluh nepřesahuje 60 % hrubého domácího produktu nebo pokud prokáže viditelné snížení dluhu směrem k 60 % HDP (Zahradník, 1999).

Zdroj: MF ČR & ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013-2022*, ČSÚ. Deficit a dluh vládních institucí 2023, vlastní zpracování

⁵ „Kritérium v roce 2024 bude plněno za předpokladu, že na jaře roku 2024 s ČR nebude zahájen proces při nadměrném schodku na základě výsledku hospodaření sektorů vládních institucí v roce 2023, neboť by se mělo jednat pouze o dočasné překročení referenční hodnoty.“ (MF ČR & ČNB: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií 2023*)

Jak je vidět v grafu č. 4, Česká republika během sledovaného období kritérium veřejného dluhu vždy splňovala.

V prvních letech sledovaného období se ČR potýkala s nárůstem veřejného dluhu v souvislosti s globální finanční a hospodářskou krizí. Mezi lety 2009 a 2012 se dluh zvýšil z méně než 30 % HDP na přibližně 45 % HDP v roce 2013. Tento nárůst byl způsoben vyššími schodky veřejných rozpočtů a nízkým tempem růstu HDP. Od roku 2014 začal dluh klesat a vzhledem k fiskální politice a hospodářskému růstu se předpokládalo, že by měl dluh v poklesu nadále pokračovat. Následující roky, konkrétně od roku 2016, bylo pozorováno významné snižování dluhu v poměru k HDP u sektoru vládních institucí. K tomu přispělo postupné rozpouštění rezervy na financování deficitu státního rozpočtu, efektivnější správa aktiv na účtech státní pokladny a obnovený hospodářský růst od roku 2014. Díky přebytku v sektoru vládních institucí a příznivé situaci na finančních trzích se v roce 2017 Česká republika s plněním kritéria veřejného dluhu nedostala do problémů. V roce 2019 bylo kritérium veřejných financí splněno jak ve složce salda, tak ve složce dluhu. Kvůli pandemii COVID-19 došlo v roce 2020 k nárůstu dluhu, ale bylo očekáváno, že zůstane pod konvergenční referenční hodnotou. I přes hospodářské oživení dluh v poměru k HDP nadále rostl, ale v roce 2023 se stále pohyboval pod referenční hodnotou konvergenčního kritéria. V roce 2024 by se úroveň dluhu měla také pohybovat pod referenční hodnotou konvergenčního kritéria, i když se odráží nárůst dluhu ve veřejných financích.

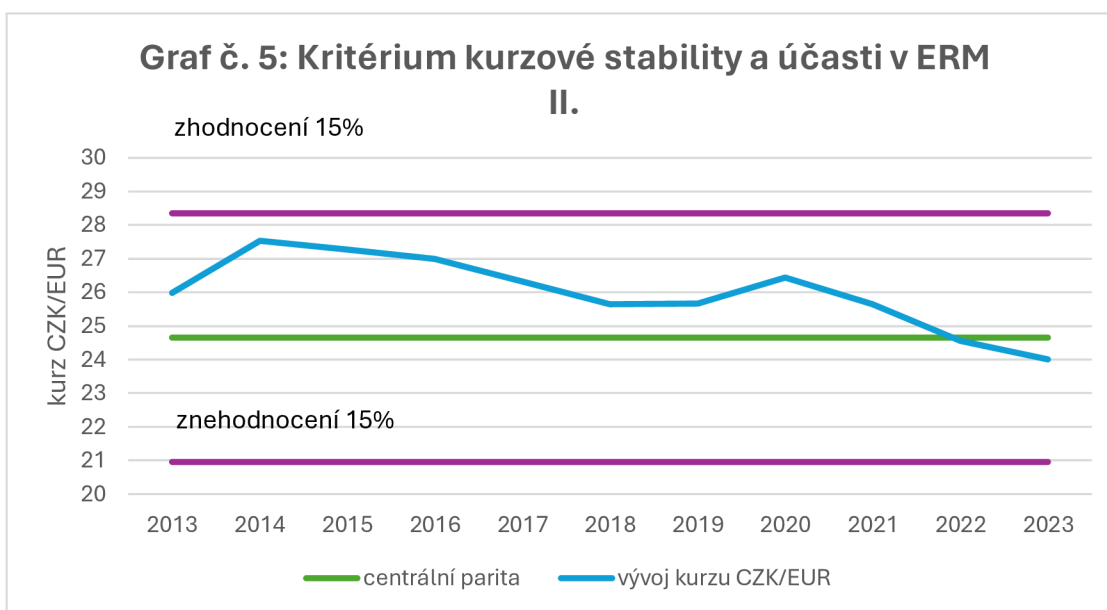
Splnění kritéria veřejných rozpočtů v budoucích letech bude záviset na oživení ekonomiky a vhodně navržené konsolidační strategii (MF ČR & ČNB).

2.1.4 Analýza kritéria kurzové stability a účasti v ERM II.

Podmínky pro členství v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému stanovuje článek 140 odstavec 1 Smlouvy a článek 3 Protokolu č. 13. Podle článku 140 musí členský stát dodržovat běžná fluktuační rozpětí stanovená mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu nejméně dvou let bez znehodnocení vůči euru. Článek 3 Protokolu č. 13 upřesňuje, že účast na mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému znamená dodržování fluktuačního rozpětí po dobu nejméně dvou let před přezkumem, aniž by docházelo k vystavení kurzu silným kurzovým tlakům. Členský stát také nesmí po dobu dvou let devalvovat svou měnu

vůči euru z vlastní iniciativy. Tato pravidla jsou stanovena s cílem zajistit stabilitu směnných kurzů a ochranu eura (MF ČR & ČNB).

Česká republika se zatím nepřipojila k mechanismu směnných kurzů ERM II, což znamená, že nelze formálně hodnotit její plnění kurzového kritéria. Lze však předpokládat, že při stálém posilování české koruny by toto kritérium bylo splněno, což je rozdíl oproti situaci, kdy by česká koruna dlouhodobě ztrácela svou vnější hodnotu. Současná vláda vnímá účast v ERM II pouze jako vstupní bránu do eurozóny, nikoli jako optimální formu kurzového režimu pro českou korunu. Proto se účast v ERM II očekává až po vyjasnění vhodného časování vstupu do eurozóny (MF ČR, 2022).

Zdroj: Kurzy.cz, vlastní výpočet, MF ČR & ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013-2023*

Pozn.: Pro analýzu je stanovena hypotetická centrální parita 1 EUR = 24.653 Kč jako průměrná hodnota kurzu v prvním čtvrtletí roku 2022, tj. v období před předpokládaným vstupem do ERM II na počátku druhého čtvrtletí roku 2022, který by mohl umožnit zavedení eura od 1.ledna 2025.

Z grafu č. 5 je patrné, že se kurz pohyboval ve stanoveném pásmu $\pm 15\%$ od začátku sledovaného období. Kritérium bylo v roce 2013 dodrženo i přesto, že ČNB v reakci na potřebu dalšího uvolnění měnové politiky po dosažení nulové spodní hranice úrokových sazeb rozhodla v listopadu 2013 začít používat kurz jako další nástroj měnové politiky. Tento závazek byl jednostranný, což znamená, že banka neumožňovala posílení kurzu nad určitou úroveň, ale umožňovala jeho oslabení.

Posílení koruny vůči euru není problémem pro splnění kurzového kritéria, na rozdíl od jejího oslabení. Evropské instituce nejsou proti posílení koruny, ale v případě

výrazného oslabení kurzu by mohlo dojít k porušení kurzového kritéria. Při trvalém tlaku na posílení koruny vůči euru lze centrální paritu revalvovat (posunout na silnější úroveň) bez porušení kurzového kritéria⁶. Je tedy důležité zachovat stabilní kurz, aby se zabránilo konkurenční devalvaci (ČNB).

Po oznámení kurzového závazku, v listopadu 2013, došlo k prudkému poklesu kurzu koruny až na úroveň kolem 27 Kč/EUR. Poté se kurz stabilizoval kolem 27,5 Kč/EUR bez dalších měnových intervencí. V průběhu roku 2015 se koruna přiblížila k úrovni 27 CZK/EUR. Česká národní banka musela použít devizové intervence, aby ji udržela pod požadovanou úrovní a ochránila ekonomickou stabilitu. Po ukončení kurzového závazku v roce 2017 kurz mírně posiloval až do roku 2018, kdy se opět stabilizoval v pásmu $\pm 15\%$ kolem centrální parity. Zatímco v roce 2020 došlo k dočasnému oslabení koruny z důvodu pandemie COVID-19, v roce 2022 a 2023 koruna opět posílila. (MF ČR & ČNB).

Dlouhodobé posilování kurzu v následujících letech by nemělo být v rozporu s kurzovým kritériem, protože historicky byly posuny centrální parity směrem k silnějšímu kurzu tolerovány. Účast v ERM II. by tak pro Česko nepředstavovala žádné omezení a není závazná v souvislosti s přijetím eura. Mohla by ale přinést pozitivní vliv na českou ekonomiku díky signálům pro finanční sektor a investory, což by mohlo vést k zvýšení atraktivity pro zahraniční investory a ke snížení nákladů na obsluhu státního dluhu (Večeř, 2023).

2.2. Aplikace teorie optimální měnové oblasti

Budoucí přijetí eura by České republice nepochybně přineslo výhody i nevýhody. Hlavními výhodami by bylo odstranění kurzového rizika a snížení transakčních nákladů ve vztahu k eurozóně, což by podpořilo efektivnější obchod a investice. S těmito výhodami jsou však spojena i rizika, jako je ztráta nezávislé měnové politiky a stabilizační role měnového kurzu, jak bylo uvedeno v teoretické části práce.

Je třeba zdůraznit, že přínosy a rizika spojená s přijetím eura závisí na situaci české ekonomiky a eurozóny v době přistoupení, což bude mít následný dopad na ekonomickou

⁶ Česká koruna může mít problémy se splněním kurzového kritéria z důvodu absence silného posílení. To se v minulosti stalo slovenské koruně, když během své účasti v ERM II dvakrát revalvovala centrální paritu (ČNB).

stabilitu země. Pro úspěšné fungování v eurozóně je zásadní sladění hospodářského vývoje s eurozónou a schopnost absorbovat případné asymetrické šoky prostřednictvím jiných mechanismů. Čím více se Česká republika přizpůsobí eurozóně před vstupem, tím nižší budou rizika pro stabilitu země i eurozóny jako celku (MF ČR & ČNB, 2023)

Ministerstvo financí České republiky a Česká národní banka každoročně vydávají společný dokument s názvem *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*, který nabízí dlouhodobý pohled na vývoj české ekonomiky s ohledem na závazek České republiky přistoupit k eurozóně. Analýzy se zaměřují na ekonomickou konvergenci České republiky, shodu cyklické a strukturální povahy vývoje hospodářství České republiky a eurozóny a také na schopnost české ekonomiky tlumit potenciální asymetrické šoky po ztrátě své vlastní měnové politiky (ČNB, 2023). Tyto analýzy vycházejí z teorie OCA a poskytují cenné poznatky při porovnávání s jinými zeměmi nebo při hodnocení jejich vývoje v čase (MF ČR, 2013).

Dokument *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou* je rozdělen do dvou hlavních částí: *Cyklická a strukturální sladění České republiky s eurozónou* a *Přizpůsobovací mechanismy české ekonomiky*. Kategorie obsahují ukazatele určující ekonomickou sladění České republiky s eurozónou. Česká národní banka zmiňované ukazatele označuje v závislosti na míře rizika spojeného s případným přijetím eura podle toho, v jakém rozsahu je Česká republika splňuje viz obrázek č. 1.

Tato kapitola se zaměřuje pouze na ukazatele, které by podle ČNB v současné době přinesly vysoká rizika spojená s případným přijetím eura. V oblasti cyklické a strukturální sladění se jedná o ukazatele konvergence cenových hladin a mezd a strukturální podobnosti české ekonomiky s eurozónou. V druhé části dokumentu jsou identifikována riziková kritéria, mezi něž patří cyklicky očištěné saldo sektoru vládních institucí a dlouhodobá udržitelnost veřejných financí.

2023

ANALÝZY SLADĚNOSTI ČR S EUROZÓNOU

ČNB
ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

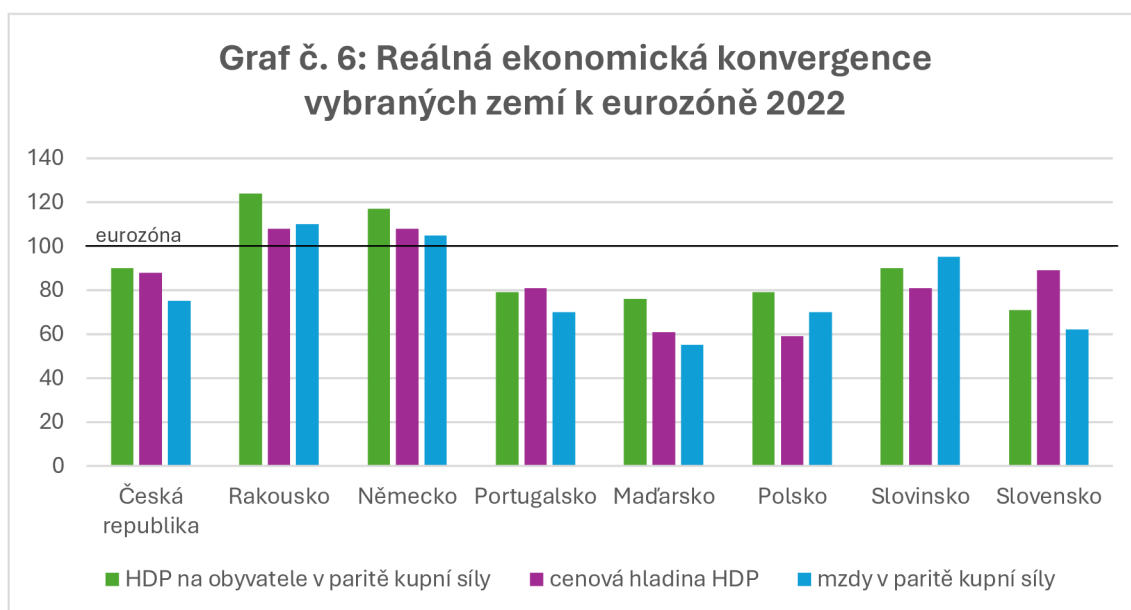
Obrázek č. 1

Zdroj: ČNB, Analýzy sladěnosti ČR s eurozónou 2023

2.2.1 Cyklická a strukturální sladěnost České republiky s eurozónou

Cyklická a strukturální sladěnost analyzuje míru rizika spojenou s odlišným hospodářským vývojem České republiky ve srovnání s eurozónou, a tedy pravděpodobnost, že by jednotná měnová politika mohla být pro českou ekonomiku nevýhodná (MF ČR, 2013).

Zdroj: Eurostat, *Analýzy stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou 2023*, vlastní zpracování

Významným indikátorem harmonizace české ekonomiky s eurozónou je dosažená úroveň reálné ekonomické konvergence. Graf č. 6 ukazuje, že HDP na obyvatele v paritě kupní síly v České republice dosahoval během roku 2022 90 % průměru eurozóny. HDP na obyvatele v paritě kupní síly v České republice předstihuje Slovensko, Maďarsko a Polsko, ale stále výrazně zaostává za vyspělejšími zeměmi eurozóny. V uplynulém roce se navíc mírně vzdálil od průměru eurozóny. Mzdy v paritě kupní síly v České republice v roce 2022 dosahovaly přibližně 75 % průměrné úrovně v eurozóně. V přepočtu na eura to bylo pouze 57 %.

Česká národní banka označuje tento ukazatel v případě přijetí eura v České republice za rizikový vzhledem k tomu, že ačkoli došlo k určité konvergenci cenové a mzdové úrovně, rozdíl oproti průměru eurozóny zůstává značný, zejména u mezd a cen některých služeb. Tento nedokončený proces konvergence brání brzkému přijetí eura. Zhodnocování reálného směnného kurzu a konvergence mzdové úrovně by mohlo vést k tlaku na mírné překročení inflačního cíle po přijetí eura (ČNB, 2023).

Strukturální rozdíly v ekonomikách České republiky a členských státech eurozóny jsou způsobeny vysokým podílem průmyslu na českém HDP. Tyto rozdíly mohou představovat riziko asymetrických dopadů ekonomických šoků při přechodu na jednotnou měnu. V posledních letech nedošlo k výrazným změnám ve strukturální podobnosti mezi oběma ekonomikami. Jednou z výzev, kterým čelí česká ekonomika, je rostoucí význam elektromobility, která má obzvláště významný dopad na automobilový průmysl. Ten je jedním z odvětví domácího průmyslu, které je z evropského pohledu výrazně nadprůměrně zastoupeno (ČNB, 2023).

V případě přijetí eura by riziko představovala relativně nízkou strukturální podobnost české ekonomiky s eurozónou, která spočívá v nadprůměrném podílu průmyslu na domácím HDP.

2.2.2 Přizpůsobovací mechanismy

Přizpůsobovací mechanismy české ekonomiky zkoumají, do jaké míry je česká ekonomika schopna zmírnit dopady možných vnějších šoků prostřednictvím adaptačních procesů bez možnosti používat vlastní nástroje měnové a kurzové politiky (MF ČR, 2013).

Cyklicky očištěné saldo sektoru vládních institucí je používáno k určení nastavení fiskální politiky, jelikož do něj nejsou zahrnuty vlivy těch částí příjmů a výdajů, které jsou ovlivněny hospodářským cyklem (ČNB, 2023).

Nepříznivý hospodářský vývoj a fiskální opatření zaměřená na podporu domácností a podniků vedly v období let 2020-2022 k výraznému deficitu veřejných financí České republiky. V roce 2022 se deficit snížil kvůli ukončení několika dočasných opatření souvisejících s pandemií COVID-19. Nicméně ale zůstává třetí rok nad 3% referenční hodnotou maastrichtského konvergenčního kritéria. Střednědobý rozpočtový cíl pro Českou republiku, který činí -0,75 % HDP pro strukturální saldo, byl rovněž v roce 2022 výrazně překročen. Tato strukturální nerovnováha českých veřejných financí nebyla pouze důsledkem krátkodobých fiskálních opatření, která byla provedena během nedávných krizí s cílem stabilizovat místní ekonomiku. Během pandemie COVID-19 byla zavedena také řada opatření s trvalými fiskálními dopady, která s pandemií nepřímo souvisela, což vyvolalo další tlak na finanční stabilitu v České republice (ČNB, 2023).

Počínaje rokem 2024 česká vláda konsoliduje veřejné finance v souladu s národními a evropskými závazky fiskální odpovědnosti. Balíček opatření předložený v květnu roku 2023 byl prvním krokem k řešení této nerovnováhy. Plánují se rovněž další kroky k zajištění udržitelnosti veřejných financí. Zavedení fiskální disciplíny a snížení nadměrných schodků otevře možnost zmírnit cyklické výkyvy v ekonomice, což je zvláště důležité v situaci, kdy po přijetí eura zanikne schopnost provádět nezávislou domácí měnovou politiku. (ČNB, 2023).

„Z hlediska budoucího hladkého fungování České republiky v rámci eurozóny bude žádoucí se v průběhu příštích let přiblížit ke strukturálně zhruba vyrovnanému saldu hospodaření sektoru vládních institucí (pro země eurozóny platí zpravidla střednědobý fiskální cíl ve výši maximálně -0,5 % HDP), jak konečkoncům předjímá stávající tuzemská legislativa“ (ČNB, 2023).

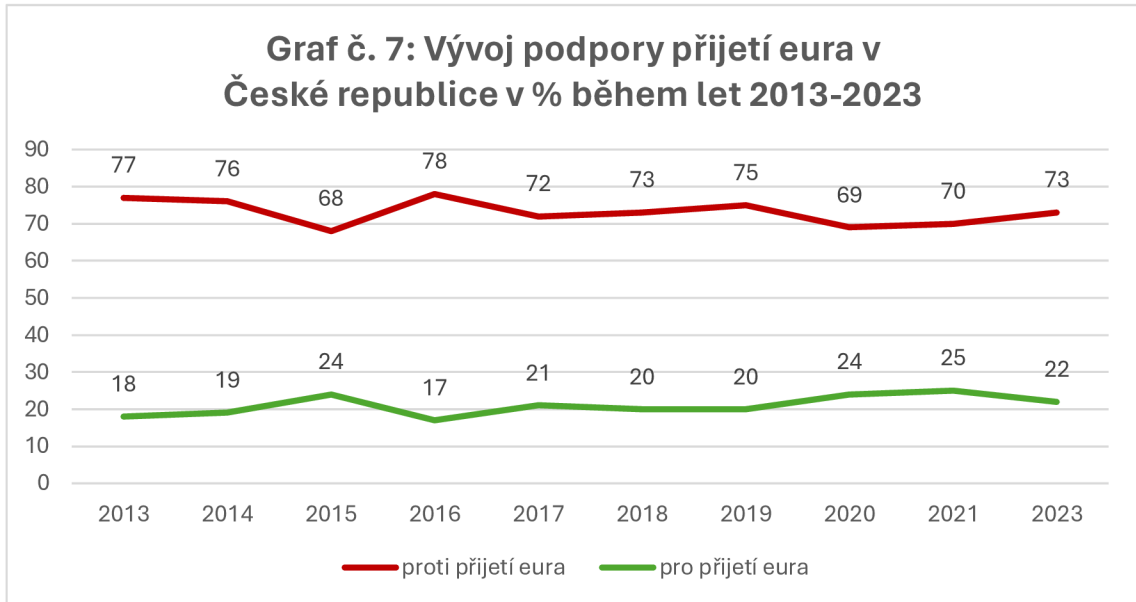
2.3. Postoje veřejnosti a politických stran k otázce zavedení eura v České republice

Postoje veřejnosti a politických stran jsou významnými faktory v otázce přijetí eura jako oficiální měny v České republice. Některé politické strany jsou ohledně tohoto kroku zdrženlivé. Považují jej za politicky obtížný a obávají se ztráty měnové suverenity a omezení ekonomické nezávislosti. Politická legitimizace takového rozhodnutí vyžaduje širokou podporu obyvatelstva. Někteří čeští občané jsou však k přijetí eura rovněž skeptičtí, a to především kvůli negativním dopadům finančních krizí v eurozóně z předešlých let, které vyvolaly pochybnosti ohledně stability eura. Další obavy se týkají ztráty ekonomické suverenity a českých exportních a konkurenčních zájmů. Pochopení postojů občanů a zjištění faktorů, které ovlivňují jejich podporu nebo odpor vůči euru, je pro politické strany a vládu důležité při plánování politik souvisejících s eurem.

2.3.1 Veřejné mínění

Přechod na společnou evropskou měnu v České republice by měl důsledky pro všechny občany této země. Je proto nezbytné, aby se k této změně stavěli pozitivně ještě předtím, než k ní dojde. Rozpory a neshody ohledně přijetí eura mohou vyvolat napětí a konflikty mezi různými sociálními, ekonomickými a politickými skupinami ve

společnosti. Pro dosažení široké podpory a snížení možných negativních dopadů je důležité vést otevřený a informovaný dialog, který bude respektovat různé názory a obavy občanů. Zajištění pozitivního postoje veřejnosti k přijetí eura má zásadní význam pro úspěch celého procesu a dlouhodobou stabilitu ekonomiky a společnosti jako celku.

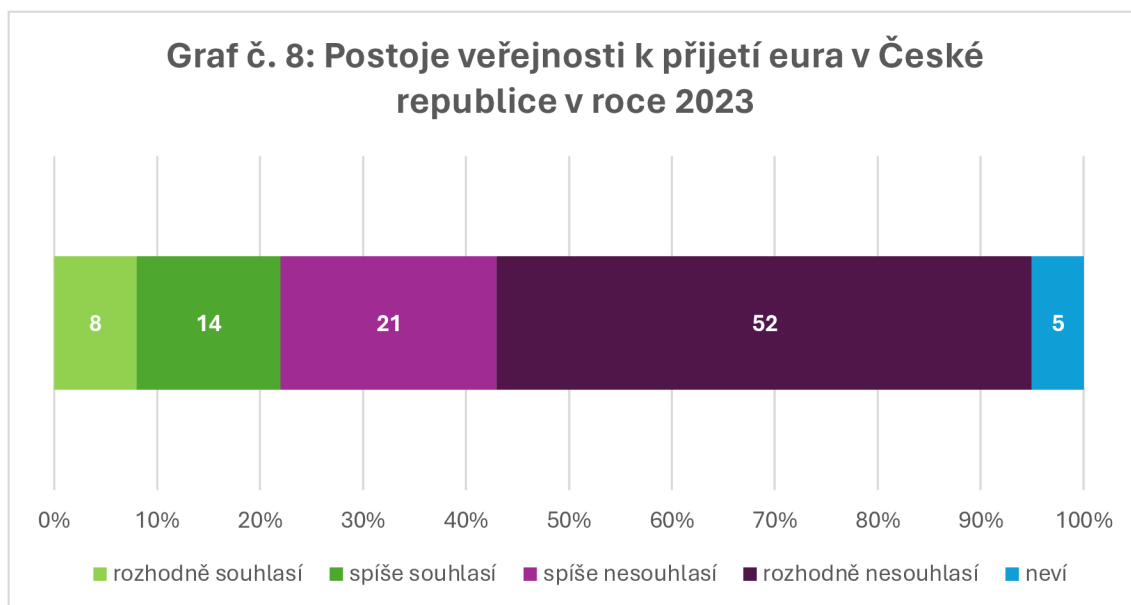

Zdroj: CVVM, vlastní zpracování

Poznámka: Kategorie "pro zavedení eura" zahrnuje odpovědi "velmi pro zavedení eura" a "spíše pro zavedení eura", zatímco kategorie "proti zavedení eura" zahrnuje odpovědi "spíše proti zavedení eura" a "velmi proti zavedení eura". Ostatní odpovědi tvoří kategorii "nevím", což tvoří dopočet do 100 %.

Mezi českými občany řadu let převažuje negativní postoj k otázce přijetí eura v České republice, jak je vidět v grafu č.7. Od roku 2013 se nesouhlas se zavedením eura pohyboval kolem tří čtvrtin s dvěma menšími poklesy na úroveň těsně pod 70 %, a to konkrétně v roce 2015 a 2020. Naopak, podpora přijetí eura v České republice se od začátku sledovaného období drží okolo jedné pětiny a nepřekračuje úroveň jedné čtvrtiny občanů, kteří se zavedením eura souhlasí. Na počátku sledovaného období hlasovalo proti přijetí eura v České republice 77 % respondentů oproti 18 % respondentů hlasujících pro vstup do měnové unie. Jak již bylo zmiňováno, v roce 2015 skepse vůči přijetí eura klesla na 68 %, což představuje nejnižší hodnotu v rámci hlasování „proti přijetí eura“ za sledované období. Během následujícího roku se negativní postoj vůči euru zvýšil o 10 %. Tato hodnota naopak představuje nejvyšší podíl respondentů hlasujících proti přijetí eura za analyzované období. V roce 2017 se negativní přístup k přijetí eura opět snížil na 72 %. Od té doby zůstala míra skepse vůči přijetí eura v České republice až do konce sledovaného období stabilní. V roce 2021 podíl „pro přijetí eura“ dosahuje nejvyšší

hodnoty za sledované období, kdy se k euru kladně vyjádřila přesně jedna čtvrtina respondentů.

Zdroj: CVVM, vlastní zpracování

Grafu č. 8 zobrazuje, že v roce 2023 mezi českými občany převládal silný odpor k přijetí eura v ČR. Pouze 8 % dotázaných v otázce přijetí eura v České republice rozhodně souhlasilo, zatímco 52 % respondentů rozhodně nesouhlasilo. Sečteme-li skupinu respondentů, kteří hlasovali "rozhodně souhlasím" nebo "spíše souhlasím", získáme něco málo přes ¼ občanů, kteří jsou pro přijetí eura v České republice. Naopak, 21 % spíše nesouhlasí a výrazná většina, rozhodně nesouhlasí s přijetím eura. Malé procento (5 %) neví, jaký postoj zaujmout.

Podle tiskové zprávy *Členství České republiky v Evropské unii očima veřejnosti* z roku 2023, která byla zpracována Centrem pro výzkum veřejného mínění, je podpora eura v České republice ovlivněna různými faktory. S rostoucím věkem podpora klesá, ale naopak roste s rostoucím dosaženým vzděláním a zlepšující se životní úrovní domácností. Politická orientace také hraje roli, přičemž posun zleva doprava přináší vyšší podporu eura. Lidé, kteří jsou spokojeni se současnou politickou a ekonomickou situací v zemi, jsou také více nakloněni přijetí eura. Mezi skupiny, které se častěji staví proti přijetí eura, patří důchodci, pracovníci v nekvalifikovaných manuálních povoláních a voliči ANO, KSČM a SPD. Naopak lidé, kteří jsou spokojeni s členstvím České republiky v Evropské unii a kteří podporují posílení zapojení země do EU, jsou více nakloněni přijetí eura (CVVM, 2023).

Vzhledem k negativnímu veřejnému mínění v České republice je při potencionálním přechodu na euro klíčová komunikace s veřejností. Doporučení Evropské komise vyzývá kandidátské země, aby patřičně informovaly své občany a hospodářské subjekty o přechodu na euro dostatečně včas. Je důležité zajistit komunikační kampaň nezávislou na referendu. Tato kampaň by měla být jasná, aby jí lidé dobře rozuměli, informace by měly být snadno dostupné a zdroje informací důvěryhodné (Lacina et al., 2008). Je nutné se v kampani zaměřit na dopady na každodenní život lidí a na ekonomické výhody eurozóny. Hlavními adresáty kampaně jsou občané a znevýhodněné skupiny, soukromá sféra, obchodníci, podnikatelé, malé a střední podniky, nevládní organizace a veřejná správa. Hlavními cíli komunikační kampaně je vysvětlení závazku České republiky k EU, praktické aspekty přechodu na euro a informování o ochraně spotřebitelů. Komunikačními nástroji mohou být především média, internetové stránky, PR aktivity institucí, tiskoviny, audiovizuální a multimediální materiály, konference, školení a semináře (MF ČR, 2013).

2.3.2 Postoje politických stran

Postoje politických stran k přijetí eura v České republice jsou klíčovým faktorem při utváření měnové politiky a rozhodování o vstupu země do eurozóny. Analýza postojů politických stran k euru umožňuje nahlédnout do politického kontextu a možného budoucího směřování politiky v této oblasti, což má důležité důsledky pro ekonomiku, veřejnou politiku a celkovou budoucnost České republiky. V této souvislosti je klíčové porozumět postojům jednotlivých politických subjektů, jejich motivacím a argumentům, které formují jejich postoje k euru. Tato stanoviska jsou analyzována na základě volebních programů politických stran, které ve volbách v roce 2021 získaly mandáty v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Těmito politickými stranami jsou: Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL), TOP 09, Občanská demokratická strana (ODS), které jednotně tvoří koalici SPOLU. Dále Česká pirátská strana (Piráti) a Starostové a nezávislí (STAN), kteří společně s koalicí SPOLU tvoří vládní pětikoalici. V opozici stojí ANO 2011 (ANO) a Svoboda a přímá demokracie (SPD). Dále jsou jako zdroj informací využívány volební programy politických stran, jež získaly mandát ve volbách do Evropského Parlamentu uskutečněných v roce 2019. Těmito stranami jsou všechny již výše zmiňované a Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM).

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová je jednou ze tří politických stran koalice SPOLU. KDU-ČSL mezi své priority řadí integraci do Evropské unie. Volební program má koalice společný a politické strany se v něm k otázce přijetí eura téměř nevyjadřují. Přímo proti euru se politické strany nestaví, chtějí směřovat k řádnému plnění závazků maastrichtských kritérií, ale snahu o přistoupení do eurozóny ve svém volebním období nehodlají naplnit (SPOLU, 2021). Předseda KDU-ČSL a zároveň český ministr práce a sociálních věd Marian Jurečka zmiňuje, že rozhodnutí o zavedení eura musí být předcházeno racionálním a objektivním zkoumáním. Nicméně v současné době jsou tyto diskuse bržděny silnou nedůvěrou veřejnosti k euru (Jurečka, 2024). Volební program KDU-ČSL pro volby do Evropského parlamentu uvádí, že euro je důležitou součástí ekonomické stability, bezpečnosti a strategické integrace České republiky s klíčovými členskými státy, které mají vliv na její budoucnost (KDU-ČSL, 2019). Konkrétní kroky k plnění maastrichtských kritérií nejsou ale v programu zmiňovány. Tímto postojem hnutí signalizuje, že přijetí eura je důležitým cílem, ale je nutné počkat na vhodnější časové období.

TOP 09, rovněž člen koalice SPOLU, je politické hnutí, které klade důraz na svou evropskou orientaci. Je považována za jednu z nejvíce proevropských stran v českém politickém prostředí (Vít, 2016). Z pohledu strany TOP 09 na otázku přijetí eura lze konstatovat, že absence této měny v České republice představuje pro české podniky vážný problém a brzdí jejich hospodářský růst. Přijetí společné evropské měny má podle hnutí také potenciál přinést výhody pro jednotlivce. Z těchto důvodů se TOP 09 snaží urychlit proces přijetí eura, aby se tato konkurenční nevýhoda odstranila nejpozději do roku 2030 (TOP 09, 2024). Předsedkyně TOP 09 Markéta Pekarová Adamová ve svém vystoupení v listopadu 2022 poukázala na absenci tohoto závazku v programovém prohlášení současné vlády a navrhla, aby v budoucím vládním programu bylo stanoveno konkrétní datum přistoupení České republiky do eurozóny. (Pekarová Adamová, 2022).

Občanská demokratická strana je na evropské úrovni kritická k některým směrům Evropské unie. Dlouhodobě ale prosazuje koncept pružné a efektivní EU (ODS, 2021). Politická strana ODS je součástí koalice SPOLU, kterou dále tvoří politické subjekty, jež jsou proevropské a přijetí eura podporují. Sama ODS však k tomuto kroku přistupuje s určitou skepsí. Uznává výhody spojené s eurem, ale zdůrazňuje, že v současné době není vhodné stanovit datum, kdy by Česká republika měla přijmout euro (ODS, 2019). Premiér a předseda strany Petr Fiala uvedl, že volební program koalice SPOLU neoznačil přijetí

eura za prioritu. Z tohoto důvodu se tímto tématem nebude hnutí ODS v současném volebním období zabývat (Fiala, 2024).

Piráti představují stranu s proevropským zaměřením, která usiluje o udržení České republiky v centru evropské integrace a aktivně hájí její zájmy v rámci Evropy (Hloušek & Kaniok, 2021). Česká pirátská strana vyjadřuje velmi pozitivní postoj k euru: „*Nemyslíme si, že Euro je zkrachovalý projekt. Fandíme mu, jeho udržení je zásadní pro ekonomickou stabilitu celé Evropy.*“ (Pirátská strana, 2017). Ministerstvo pro místní rozvoj v čele s předsedou České pirátské strany Ivanem Bartošem navrhuje, aby vláda uložila ministru financí přijmout ve spolupráci s Českou národní bankou potřebná opatření, která by umožnila přistoupení České republiky k mechanismu směnných kurzů ERM II (Večeř, 2023). Na tiskové konferenci v dubnu 2024 Pirátská strana představila plán *Republika v pohybu*, který se skládá ze tří pilířů a nese si za cíl rozhybat českou ekonomiku. Jedním z těchto pilířů je naplnění všech podmínek pro přijetí společné evropské měny do roku 2028. Česká pirátská strana navrhla, aby se Česká republika v ideálním případě připojila k Evropskému mechanismu směnných kurzů do roku 2026. K úplnému splnění všech podmínek pro přijetí eura by pak podle plánu *Republika v pohybu* mělo dojít v roce 2028. Vládní koalice ovšem ohledně přijetí eura není jednotná (Pirátská strana, 2024).

Obdobné stanovisko jako Česká pirátská strana zaujali Starostové a nezávislí, vzhledem k tomu, že společně od roku 2020 tvoří koalici Piráti a Starostové. Politická strana STAN se původně zaměřovala především na místní politiku v obcích a krajích. Později se hnutí přiklonilo rovněž k celostátní politice a podpoře procesu evropské integrace (Hloušek & Kaniok, 2021). Podle hnutí STAN je stabilita a integrace do EU nezbytná pro existenci a úspěšný rozvoj České republiky. Politika STAN se zaměřuje na prohlubování vnitřního trhu EU s ohledem na českou ekonomiku, vytváření prostoru bezpečnosti, spravedlnosti a práva pro občany EU a ochrany vnějších hranic. Ve svém volebním programu zmiňují, že podporují postupnou integraci České republiky do eurozóny s cílem získat vliv na ekonomická rozhodnutí v Evropské unii, pomoci podnikatelům a snížit náklady na obsluhu státního dluhu (Starostové a nezávislí, 2021). Z toho vyplývá, že ačkoli euro schvalují, nestanovují přesné datum jeho přijetí a nevyvíjejí tlak na urychlení tohoto procesu.

ANO 2011 je proevropsky orientovaná politická strana, která podporuje přítomnost České republiky v Evropské unii, ale vyjadřuje nesouhlas s jejím současným vývojem (Hloušek & Kaniok, 2021). V minulosti se hnutí ANO stavělo za přijetí eura v České republice: „*Euro musí být klíčové téma pro jakoukoliv budoucí vládu.*“ (Babiš, 2009). V současné době ale zástupci hnutí ANO zaujímají vůči přijetí společné evropské měny velmi kritický postoj. Členové hnutí se ve svém volebním programu vyjádřili k otázce přijetí eura následovně: „*Nevyměníme českou korunu za euro. Nikdy nedopustíme, abychom ztratili nezávislost v měnové a hospodářské politice a ručili za dluhy zemí eurozóny.*“ (ANO, 2021). Tento postoj přetrvává až do současnosti, kdy hnutí ANO vystavilo petici proti přijetí eura. Podle místopředsedkyně opozičního hnutí ANO Aleny Schillerové by o zavedení eura v České republice mělo rozhodnout referendum, jenž v budoucnu ANO plánuje uspořádat (Schillerová, 2024).

Hnutí Svoboda a přímá demokracie zastává silně protievropský postoj a ostře vystupuje proti společné evropské měně. Strana se hlásí k zachování nezávislosti a suverenity České republiky a vyjadřuje svůj nesouhlas se současnou podobou evropské integrace. Ve svém volebním programu zdůrazňuje nutnost umožnit občanům rozhodnout v referendu o vystoupení z Evropské. Jeho vize Evropy je založena na zachování volného trhu a spolupráci mezi suverénními národními státy (SPD, 2020).

Komunistická strana Čech a Moravy, která ve volbách do Evropského parlamentu 2019 získala jeden mandát, nesouhlasí se současným směřováním Evropské unie. Silně usiluje o její radikální změnu. V tomto ohledu se liší od strany ODS, která prosazuje vystoupení České republiky z EU; KSČM usiluje o „*demokratizaci a socializaci*“ Evropské unie. Komunistická strana Čech a Moravy se důsledně staví proti přijetí eura a považuje tuto otázku za natolik zásadní, že by o ní podle ní měli rozhodnout občané České republiky pouze prostřednictvím referenda (KSČM, 2024).

Závěr

Zda by měla Česká republika přijmout společnou evropskou měnu a vzdát se tak části své monetární suverenity, je aktuálním tématem. S ohledem na to, že se Česká republika přistoupením do Evropské unie 1. května 2004 zavázala k budoucímu přijetí eura za svou národní měnu, je důležité sledovat její ekonomickou připravenost týkající se této zásadní změny. Stejně tak je klíčové pochopení mínění veřejnosti a politických aktérů vzhledem k tomu, že jejich postoje k této otázce mohou hrát klíčovou roli. Bakalářská práce se zaměřila na zmiňované faktory s cílem poskytnout komplexní pohled na problematiku přijetí eura v České republice. Cílem bylo zhodnotit, jak Česká republika plní maastrichtská konvergenční kritéria a jak je ekonomika země sladěna s eurozónou za využití aplikace teorie optimální měnové oblasti. Zároveň práce zkoumala hlavní výhody a nevýhody spojené s přijetím eura v České republice a jak tyto faktory ovlivňují její připravenost na tento krok. Dále se zabývala vývojem veřejného mínění a postoji parlamentních politických stran v období 2013-2023 k této otázce.

Teoretická část práce definovala maastrichtská konvergenční kritéria, která je třeba splňovat před tím, než kandidátské země přistoupí do eurozóny. Ta jsou navržena pro posouzení hospodářské stability a připravenosti zemí na přijetí společné evropské měny. Nicméně z mnoha studií a literatury (De Grauwe, 1996; Lacina, 2007; Helísek, 2009) vyplývá, že maastrichtská konvergenční kritéria nejsou zdaleka dostačující pro komplexní zhodnocení ekonomické připravenosti země na přijetí eura. Z toho důvodu je mimo konvergenčních kritérií v práci použita široce rozšířená teorie optimální měnové oblasti. Teorie OCA zkoumá podmínky, jež musí být splněny, aby skupina dvou nebo více států mohla vytvořit společnou stabilní měnovou unii. Měnový kurz je zde vnímán jako klíčový nástroj hospodářské politiky, který umožňuje přizpůsobit národní ekonomiku asymetrickým šokům. Proto se teorie zabývá alternativními mechanismy, které by mohly nahradit absenci měnového kurzu po připojení ekonomiky do měnové unie. Bakalářská práce se v teoretické části zaměřuje také na definici výhod a nevýhod přijetí eura. Důkladná analýza výhod a nevýhod umožňuje získat komplexní pohled na dopady přijetí eura na ekonomiku, politiku a společnost dané země a podporuje tak informované rozhodování a tvorbu strategií. Poslední kapitola teoretické části se zabývá stručným historickým vývojem České republiky v EU a dosavadním stavem debaty o přijetí eura v ČR. Kapitola nastiňuje postoje veřejnosti, politických stran a odborníků k této otázce a zmiňuje důvody a argumenty, které ovlivňují jejich stanoviska.

Praktická část práce se zabývá analýzou jednotlivých výzkumných otázek, které se týkají připravenosti České republiky na zavedení eura. První kapitola se zaměřovala na hodnocení, zda Česká republika splnila maastrichtská konvergenční kritéria během poslední dekády, a to na základě zprávy Ministerstva financí ČR a České národní banky s názvem *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a míry ekonomické konvergence ČR s eurozónou*. Druhá část hodnotila míru ekonomické sladění české ekonomiky s ekonomikou eurozóny na základě dokumentu České národní banky *Analýza míry ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Analýzy se rozdělují do dvou hlavních kategorií: cyklická a strukturální sladění a přizpůsobovací mechanismy. Česká národní banka označuje jednotlivé ukazatele podle toho, do jaké míry je Česká republika naplňuje, v závislosti na míře rizika spojeného s případným přijetím eura. Bakalářská práce analyzovala pouze ty ukazatele, které by podle ČNB v případě přijetí eura znamenaly v současné době vysoké riziko pro českou ekonomiku. Tato hodnocení se opírají o teorii optimálních měnových oblastí a poskytují užitečné poznatky pro porovnání s ostatními zeměmi nebo pro hodnocení vývoje v čase. Třetí kapitola praktické části analyzovala vývoj veřejného mínění v letech 2013-2023 ohledně zavedení eura v České republice a postoje politických stran, které získaly alespoň jeden mandát ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021 a ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, k této otázce.

Analýza maastrichtských kritérií ukázala, že Česká republika aktuálně splňuje kritérium veřejného dluhu, které bylo s rezervou naplňováno po celou dobu sledovaného období. ČR rovněž splňuje kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a je předpokládáno, že bude dále naplňováno i v budoucnu. Na rozdíl od toho nejsou plněna kritéria cenové stability a veřejného deficitu. Pro naplnění kritéria cenové stability je nezbytné přijmout opatření k omezení inflace způsobené vysokými cenami energie, potravin, ropy a dalších komodit. Pro dosažení kritéria veřejného deficitu je zapotřebí provést úpravy ve veřejných financích a snížit schodek státního rozpočtu. Kritérium stability kurzu a účasti v mechanismu ERM II ČR formálně splňuje i přes to, že oficiálně není součástí mechanismu směnných kurzů, a to vzhledem k tomu, že odkazem na přetrvávající nejistotu v makroekonomickém vývoji Evropská komise nenavrhl zahájení řízení při nadměrném schodku. I přes to je nutné plnění tohoto kritéria nadále sledovat.

V rámci analýzy ekonomické sladění jsou podle ČNB pro Českou republiku ze skupiny ukazatelů cyklické a strukturální sladění rizikové dva indikátory. Jsou jimi

ukazatele konvergence cenových hladin a mezd a strukturální podobnost české ekonomiky s eurozónou. Ze skupiny ukazatelů přizpůsobovacích mechanismů české ekonomiky ČNB označuje za aktuálně rizikový v případě přijetí eura indikátor cyklicky očištěného salda vládního sektoru a ukazatel dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Ve zmiňovaném dokumentu zabývajícím se ekonomickou sladěností České republiky s eurozónou je velká většina ukazatelů, které tento faktor sledují, aktuálně označena jako ukazatele s nízkým rizikem spojeným s potenciálním přijetím eura. Zmiňované čtyři aktuálně rizikové indikátory tak představují pouze malou hrozbu. Tato zjištění poukazují na to, že Česko dosahuje vysoké míry ekonomické sladěnosti s eurozónou. I přesto by však neměla plnění těchto ukazatelů podceňovat.

Analýza veřejného mínění ukázala, že v roce 2023 vyjadřovalo nesouhlas s přijetím evropské společné měny v České republice více než 70 % občanů. Podle CVVM jsou příznivci eura zejména lidé, kteří podporují členství České republiky v EU a zvýšení angažovanosti země v Evropské unii, ale v současné době jich je v české republice pouze mírně nad 20 %. Veřejné mínění je v České republice převážně negativní, a proto je ohledně přijetí eura v ČR klíčové s veřejností komunikovat. Komunikační kampaň by měla být nezávislá na případném referendu, snadno srozumitelná a měla by být z důvěryhodných zdrojů informací. Při analýze politických postojů k otázce přijetí eura v ČR bylo zjištěno, že velká část vládní koalice přijetí eura podporuje, ale nechce prozatím stanovovat datum ani plán jeho zavedení. Opozice je vůči přijetí eura skeptická, což posiluje rovněž skepsi nejen jejich voličů.

Bakalářská práce si stanovila hypotézu na základě názorů a poznatků prezentovaných v dostupné literatuře (Dandashly & Verdun, 2015, 2018; Pechova, 2012; Cábellová, Mitsche & Strielkowski, 2015): *Přestože česká ekonomika vykazuje značnou míru připravenosti na přijetí eura a dosahuje dobré úrovně ekonomické sladěnosti se zeměmi eurozóny, politické strany a obecná skepse veřejnosti brání aktivnímu úsilí o splnění maastrihtských kritérií. Tato situace zpomaluje proces přijetí eura a zvyšuje riziko zvrácení nebo oddálení tohoto kroku.* Analýza v rámci praktické části bakalářské práce tuto hypotézu potvrdila, neboť identifikovala, že politické strany a veřejnost ve skutečnosti představují významnou překážku v aktivním snažení o splnění maastrihtských kritérií a procesu přijetí eura.

Práce by se dále mohla hlouběji zaměřit na vztah mezi politickými stranami a veřejností v otázce přijetí eura. Specificky by mohl být zkoumán vliv různých politických agend a strategií na postoj veřejnosti k této problematice. Dále by bylo užitečné provést srovnání postojů občanů v České republice s postoji občanů v jiných zemích Evropské unie, které již přijaly euro, což by mohlo poskytnout další vhled do dynamiky veřejného mínění a faktorů ovlivňujících rozhodování ve vztahu k euru. Takto rozšířená analýza by poskytovala komplexnější pohled na připravenost České republiky na přijetí eura a umožnila by lepší informovanost při rozhodování o této zásadní otázce.

Seznam použitých zkratk

ANO	ANO 2011
CZK	koruna česká
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ECB	Evropská centrální banka
EK	Evropská komise
ESM	Evropský mechanismus stability (European Stability Mechanism)
EMU	Economic and Monetary Union
EP	Evropský parlament
ERM II	Mechanismus směnných kurzů II (Exchange Rate Mechanism II)
EU	Evropská unie
EUR	euro
HDP	hrubý domácí produkt
HICP	harmonizovaný index spotřebitelských cen
HMU	Hospodářská a měnová unie
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
OCA	Optimální měnová oblast (Optimal Currency Area)
ODS	Občanská demokratická strana
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
SPD	Svoboda a přímá demokracie
STAN	Starostové a nezávislí

Literatura

Agba, O. J., Ndem, B. E., Effa, A. G., Accord, A. A., Walter, M. H., & Oliver, E. R. *Trade Flows, Optimal Macroeconomic Policy And Business Cycles Synchronization In West Africa Monetary Zone*. Si-an: Journal of Xi'an Shiyou University.

ANO. (2021). *AŽ DO ROZTRHÁNÍ TĚLA!*. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2021/ano-volebni-program.pdf>

Cábelková, I., Mitsche, N., & Strielkowski, W. (2015). *Attitudes towards EU integration and Euro adoption in the Czech Republic*. Economics and Sociology.

Central banking. (2023). *Yes, Argentina can replace the peso with the US dollar*. Dostupné z: <https://www.centralbanking.com/central-banks/monetary-policy/7959995/yes-argentina-can-replace-the-peso-with-the-us-dollar>

CVVM. (2023). *Členství České republiky v Evropské unii očima veřejnosti – duben/květen 2023*. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5673/f9/pm230712.pdf

Česká národní banka. (2023). *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2023*. Praha: ČNB.

Česká národní banka. (2023). *Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely*. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/kalendar/Dlouhodore-urokove-sazby-pro-konvergenци-ucely-00009/>

Česká národní banka. (2024). *Euro – dotazy veřejnosti k zavedení eura v České republice*. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Euro-dotazy-verejnosti-k-zavedeni-eura-v-Ceske-republice>

Česká národní banka. (2024). *Kritéria Konvergence*. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/hospodarska-a-menova-politika-v-eu/-kriteria-konvergence/

České noviny. (2024). *ANO podle Schillerové připraví referendum o zavedení eura v ČR*. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2462460>

Český statistický úřad. (2003). *Referenda o vstupu do EU a statistika*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/23204022/referenda.pdf/6550bd02-9ede-4759-ab3a-8ccf3238455a>

Český statistický úřad. (2023). *Deficit a dluh vládních institucí – 4. čtvrtletí 2023*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cři/deficit-a-dluh-vladnich-instituci-4-ctvrtleti-2023>

Český statistický úřad. (2024). *Inflace – druhy, definice, tabulky*. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

Český statistický úřad. (2024). *Míra inflace v České republice v roce 2023*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp/mira-inflace-v-ceske-republice-v-roce-2023>

Dandashly, A., & Verdun, A. (2015). *Boarding the euro plane: euro adoption in the Czech Republic and Slovakia*. Review of European and Russian Affairs.

Dandashly, A., & Verdun, A. (2018). *Euro adoption in the Czech Republic, Hungary and Poland: Laggards by default and laggards by choice*. Comparative European Politics.

De Grauwe, P. (1996). *Monetary union and convergence economics*. European Economic Review.

Dědek, O. (2008). *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Národohospodářský ústav Josefa Hlávky.

Economy and Finance. (2020). *ERM II – the EU's Exchange Rate Mechanism*. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/adoption-fixed-euro-conversion-rate/erm-ii-eus-exchange-rate-mechanism_en

European Central Bank. (2024). *Convergence criteria*. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.en.html>

European Central Bank. (2024). *What is inflation?* Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb-and-you/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.en.html

European Central Bank. (2024). *Overview of monetary policy and markets*. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/html/index.en.html>

European Central Bank. (2024). *Overview of the euro*. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/html/index.en.html>

European Commission. (2017). *Udržitelnost veřejných financí*. Dostupné z: https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

European Commission. (2024). *Schengen Area*. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_en

European Parliament. (2023). *The EU's position in world trade in figures (infographic)*. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20180703STO07132/the-eu-s-position-in-world-trade-in-figures-infographic>

Eurostat. (2023). *Glossary: Government debt*. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Government_debt

Eurostat. (2024). *GDP per capita in PPS*. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

- EUR-Lex. (n.d.). *Acquis*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/acquis.html>
- Fajmon, H. (2016). *Proč Češi nechťejí euro?*. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/proc-esi-nechteji-euro>
- Guiso, L., Sapienza, P., & Zingales, L. (2016). *Monnet's error?*. *Economic Policy*, 31(86).
- Helísek, M. (2009). *Euro v ČR z pohledu ekonomů (kolektiv autorů)*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, sro.
- Hloušek, V., & Kaniok, P. (2021). *Europe forever? Czech political parties on the orientation of Czech foreign policy*. *East European Politics*, 37(4), 702-721.
- Hodulák, V., & Sychra, Z. (2021). *The Political Economy of the Eurozone in Central and Eastern Europe: Why In, Why Out?*.
- Institut National de la Statistique et des Études Économiques. (2021). *Public deficit (national accounts)*. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/metadonnees/definition/c1750>
- Kasáková, Z., & Havelka, V. (2023). *Zhodnocení českého předsednictví v Radě EU*. Dostupné z: <https://europeum.org/data/articles/doporuceni-kulaty-stul-narodniho-konventu-24-2-4.pdf>
- KDU-ČSL. (2019). *Program KDU-ČSL pro volby do Evropského parlamentu 2019*. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/archiv/volby-do-ep-2019/program>
- KDU-ČSL. (2021). *SPOLU dáme Česko dohromady*. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/getattachment/d0ab72dd-ea01-4e04-9eab-ff9e45a6ae8c/program.aspx>
- Kenen, P. (1969) *The Theory of Optimum Currency Areas: An Eclectic View*. In: Mundell, R. and Swoboda, A., Eds., *Monetary Problems of the International Economy*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Komárek, L. (2024). *Euro a my: ERM II – malý předpokoj, či dlouhá chodba před vstupem do eurozóny?* Česká národní banka. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Euro-a-my-ERM-II-maly-predpokoj-ci-dlouha-chodba-pred-vstupem-do-eurozony/
- Komárek, L. (2024). *Euro a my: Jak plníme ekonomická kritéria?* Česká národní banka. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Euro-a-my-Jak-plnime-ekonomicka-kriteria/
- Kovanda, L. (2023). *Klesne pravděpodobnost přijetí eura?* Dostupné z: <http://www.lukaskovanda.cz/klesne-pravdepodobnost-prijeti-eura/>
- KSČM. (2024). *Program*. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/program/>

- Kurzy.cz. (2024). *EUR euro: Historie kurzů měn*. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/kurzy.asp?A=H&KM=EUR&D1=03.01.2022&D2=31.03.2022&I=1>
- Lacina, L. a kol. (2008). *Studie vlivu na zavedení eura na ekonomiku ČR*. Bučovice: Martin Stříž.
- Lacina, L. (2007). *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. Nakladatelství CH Beck.
- Lavrač, V. (2004). *Fulfillment of Maastricht Convergence Criteria and the Acceding Countries* (No. 21). Ezoneplus Working Paper.
- Machotková, Š. (2023). *Schengen*. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/ja-a-eu/co-je-schengen/>
- Marek, D., & Baun, M. J. (2010). *Česká republika a Evropská unie*. Barrister & Principal.
- McKinnon, R. I. (1963). *Optimum currency areas*. The American economic review.
- Ministerstvo financí České republiky. (n. d.). *Výkladový slovníček*. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek>
- Ministerstvo financí České republiky. (2011). *Výhody a rizika eura*. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura>
- Ministerstvo financí České republiky. (2013). *Analýzy sladění*. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/analyzy-sladenosti>
- Ministerstvo financí České republiky. (2013). *Komunikační kampaň*. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/komunikacni-kampan>
- Ministerstvo financí České republiky. (2022). *Kritérium směnného kurzu*. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>
- Ministerstvo financí České republiky & Česká národní banka. (2013). *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013*. Praha: MF ČR
- Ministerstvo financí České republiky & Česká národní banka. (2023). *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2023*. Praha: MF ČR
- Ministerstvo zahraničních věcí. (2010). *Historie vstupu České republiky do EU*. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/ceska_republika_a_eu/historie_vstupu_ceske_republiky_do_eu.html

- Moje Evropa. (n.d.). *MÝTUS: Andrej Babiš euro nechce a nikdy nechtěl*. Dostupné z: <https://mojeevropa.cz/euromyty/mytus-premier-andrej-babis-euro-nechce-a-nikdy-nechtel/>
- Mongelli, F. P. (2002). *'New' views on the optimum currency area theory: What is EMU telling us?*. Available at SSRN 357400.
- Mudroňka, F. (2014). *Analýza připravenosti České republiky k přistoupení do eurozóny*. (Diplomová práce). Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.
- Mundell, R. A. (1961). *A theory of optimum currency areas*. The American economic review.
- Mursa, G. (2014). *Euro—Advantages and disadvantages*. *CES Working Papers*, 6(3), 60-67.
- ODS. (2019). *Program ODS pro volby do Evropského parlamentu 2019*. Dostupné z: <https://www.ods.cz/volby2019>
- ODS. (2021). *Evropské desatero*. Dostupné z: <https://www.ods.cz/volby2019/program-evropske-desatero>
- Panetta, F. (2024). *Beyond money: the euro's role in Europe's strategic future*. Banca d'italia. Riga.
- Pechova, A. (2012). *Legitimising discourses in the framework of European integration: The politics of Euro adoption in the Czech Republic and Slovakia*. Review of International Political Economy.
- Pirátská strana. (2017). *Postoj Pirátů k přijetí eura v ČR*. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/postoj-piratu-k-prijeti-eura-v-cr/>
- Pirátská strana. (2024). *Piráti představili plán na „Republika v pohybu“*. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-predstavili-plan-republika-v-pohybu-20-cilu-pro-rozhybani-ceske-ekonomiky-a-prosperity/>
- Pirátská strana. (2024). *Program*. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/program/?view=view1>
- Pražský hrad. (2024). *Novoroční projev prezidenta republiky*. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/novorocni-projev-prezidenta-republiky-17559#from-list>
- Radiožurnál. (2024). *Debata o euru je začarovaný kruh*. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/debata-o-euru-je-zacarovany-kruh-politici-radeji-udrzuji-euroskeptickou-retoriku-9165499>
- Rovná, L. A., & Rovny, J. (2020). *The Czech Republic and the European Union*. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*.
- SPD. (2020). *Politický dlouhodobý program SPD*. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

- Starostové a nezávislí. (2021). *Program*. Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/program>
- SUERF. (2023). *Has the euro changeover really caused extra inflation in Croatia?*. Dostupné z: <https://www.suerf.org/publications/suerf-policy-notes-and-briefs/has-the-euro-changeover-really-caused-extra-inflation-in-croatia/>
- Šamanová, D., (2024). *Fiala: Přijetí eura v tomto volebním období řešit nebudeme*. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-fiala-prijeti-eura-v-tomto-volebnim-obdobi-resit-nebudeme-40456073>
- TOP 09. (2022). *Pekarová Adamová: Realistický termín pro přijetí eura je rok 2030*. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/medialni-vystupy/pekarova-adamova-realisticke-termin-pro-prijeti-eura-je-rok-2030-30181.html>
- Tumpel-Gugerell, G. (2007). *The euro – benefits and challenges*. Warsaw.
- Večeř, M. P. (2023). *Začíná politický boj o přijetí eura*. eurovcesku.eu. Dostupné z: <https://www.eurovcesku.eu/post/začíná-politický-boj-o-přijetí-eura>
- Vít, M. (2016). *Central Europe and the rise of nationalism: the case of the Czech Republic*. Research Fellow, EUROPEUM Institute for European Policy, Czech Republic, 67-74.
- Zahradník, P. (1999). *Význam maastrichtských kritérií makroekonomické konvergence*. Finance a úvěr.
- Zahradník, P. (2003). *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Nakladatelství CH Beck.
- Zenkner, P. (2009). *Předsednictví ČR a EU 2009*. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/cr-a-eu/clenstvi-cr-v-eu/predsednictvi-cr-v-eu-2018/>

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu připravenosti České republiky na přijetí eura. Od vstupu do Evropské unie v roce 2004 se Česká republika stala součástí hospodářské a měnové unie, což otevřelo cestu k přechodu na společnou měnu. Cílem této práce je poskytnout komplexní pohled na současnou situaci České republiky v souvislosti s přijetím eura, včetně analýzy ekonomických, politických a sociálních faktorů, které tento proces ovlivňují. Práce se zaměřuje na hodnocení ekonomické připravenosti země na základě maastrichtských kritérií a teorie optimálních měnových oblastí, politických postojů k přijetí eura a veřejného mínění.

Klíčová slova: Evropská unie, euro, eurozóna, Česká republika, Hospodářská a měnová unie, maastrichtská kritéria, teorie optimální měnové oblasti

Abstract

The bachelor thesis focuses on the analysis of the Czech Republic's readiness to adopt the euro. Since joining the European Union in 2004, the Czech Republic became part of the Economic and Monetary Union (EMU), which opened the way for the transition to the common currency. The aim of this thesis is to provide a comprehensive view of the current situation of the Czech Republic in relation to the adoption of the euro, including an analysis of the economic, political and social factors influencing this process. The thesis focuses on the assessment of the economic readiness of the country based on the maastricht criteria and the theory of optimal currency areas, political attitudes towards euro adoption and public opinion.

Key words: European Union, euro, euro area, Czech Republic, Economic and Monetary Union, Maastricht criteria, Theory of Optimal Currency Area